



Barnevakten temamagasin, Nr. 2, 21. årg. november 2021, løssalg: 85.-

DIGITAL BARNDOM

SPILLTIPS: DE BESTE SPILLENE FOR HELE FAMILIEN



Mari Velsand,
Direktør i Medietilsynet

– Muligheter og utfordringer
på nett må balanseres

TRYGG DIGITAL OPPVEKST

Slik gir du barn og unge
en god hverdag med skjerm

GJØR YOUTUBE SIKRERE

VÅRE ALLER BESTE FILMTIPS

HVORDAN HÅNDTERE HATPRAT?

SETT AV TID TIL DEN GODE PRATEN –
OGSÅ OM LIVET PÅ NETT

FÅ GODE SAMTALETIPS

barnevakten.no
facebook.com/barnevakten.no

FELLESSKAP GJENNOM SKJERMEN



RUNE H. RASMUSSEN
FAGKONSULENT

I oktober gjennomførte vi i Barnevakten Spilluka for første gang. Her inviterte vi alle voksne til å sette av litt tid til å spille sammen med barna. Skal vi dømme ut fra tilbakemeldingene, ble det en stor suksess som resulterte i mye spillglede og moro i hjem over hele landet. Les mer om Spilluka fra side 12 i dette magasinet, og husk å sette av uke 42 til neste år, for da blir det ny uke med spilling, konkurranser og nyttige webinarer. Og hvis du ikke vil vente så lenge finner du tips til de beste spillene å spille sammen på side 18.

Tidligere i høst lanserte Solberg-regjeringen en viktig nyvinning; en nasjonal strategi som skal trygge barna på nett. Målet er å styrke innsatsen som gjøres for å gi barna en trygg oppvekst med skjerm, og øke den digitale kompetansen hos barn,

unge og voksne. Vi i Barnevakten ønsker strategien varmt velkommen, og vi gleder oss til å bidra med vår kunnskap, erfaring, vårt brede informasjonsarbeid og vårt nettverk av foredragsholdere. Du kan lese mer om den nye strategien fra side 6 og utover.

Har du små barn og lurer på når du skal utstyre dem med deres første mobil? Få tips og råd på side 24. Er du på jakt etter en god film til kveldskosen? Se våre aller beste filmtips på side 42. Og visste du at Youtube nylig har kommet med helt nye innstillinger som gjør det lettere å trygge Youtube for barna? På

side 54 får du vite mer. I tillegg finner du alle våre faste spalter, med quiz, oppgaver, anmeldelser, spørsmål og svar, og mye, mye mer.

Jeg vil også oppfordre deg til å lese artikkelen om hatprat på side 32. Det er en problemstilling som angår oss alle. Vi må, både barn og voksne, være bevisste på hvordan vi forholder oss til og håndterer hatefylte ytringer vi møter på nett. På den måten kan vi bidra til at flest mulig får en positivt hverdag på nett, med læring, glede og fellesskap.

God lesning!


barnevakten

Vi er en ideell stiftelse som jobber for at barn og unge skal bruke mediene på en trygg og bevisst måte.

Redaktør: Rune H. Rasmussen **Ansvarlig redaktør:** Leif Gunnar Vestbøstad Vik **Nettside:** barnevakten.no
facebook.com/barnevakten.no **Besøksadresse:** Fjøsangerveien 45, 5054 Bergen **Tlf.:** 53 00 95 30 **E-post:** post@barnevakten.no
Postadresse: Postboks 2420 Solheimsviken, 5824 Bergen **Grafisk design:** Bodoni **Forside:** Foto: Olena Yakobchuk/shutterstock.com.
Portrett, forside: Medietilsynet/Mathias Fossum **Foto av ansatte:** Løtvedt Foto **Trykk:** Bodoni



06 NY NASJONAL STRATEGI: BARN SKAL VÆRE TRYGGE PÅ NETT



18 SPILLTIPS FOR HELE FAMILIEN



24 BARNETS FØRSTE MOBIL: HVA ER RIKTIG ALDER?



32 HVORDAN FØRSVARE SEG MOT HATPRAT?



40 HVOR DÅRLIG SAMVITTIGHET SKAL JEG HA SOM FORELDER?



42 VÅRE BESTE FILMANBEFALINGER



54 LÆR TRYGGE INNSTILLINGER PÅ YOUTUBE

INNHold

Spennende tider Barnevakten er klar til å bidra	10
Spilluka 2021 Felles spillglede i oktober	12
Koste seg i Spilluka Far og sønn gamet sammen	14
Ditt og datt Noe nytt og litt moro	23
Verdifulle foreldremøter Samarbeid om nettvett er bra for barna	28
Spill som skaper medfølelse Gir barna økt bevissthet om viktige tema	38
Game On Nyttige oppgaver for barna	46
Familiequiz Hvem vet mest om skjermens verden?	50
Film Brillebjørn, robotapokalypse og det ville vesten	58
Spill Humor og spenning, lag dine egne spill	60
App Reis til Mars, mindfulness og kameralek	63
Spør Barnevakten Vi svarer på dine spørsmål	64
Aktiviteter Finn ordene og fargelegging	66

NY NASJONAL STRATEGI SKAL TRYGGJE BARN OG UNGE PÅ NETT



Myndighetene håper å kunne fange opp utfordringer raskere og koordinere tiltak slik at barn og unge får en tryggere mediehverdag.

TEKST: KRIS MUNTHE FOTO: MEDIETILSYNET/MATHIAS FOSSUM

Denne høsten lanserte Solberg-regjeringen en ny strategi for å trygge den digitale hverdagen til barn og unge. Det er første gang en strategi av denne sorten er blitt til. Målet er å styrke og samordne innsatsen mange gjør for barnas mediehverdag.

Må balansere ulike hensyn

– Det er mye positivt på nett, noe også barna selv fremhever i våre undersøkelser. Majoriteten av barnas opplevelser er gode, men det er også noen som opplever utfordringer og ubehagelige opplevelser. Mobbing, uønsket bildedeling og eksponering for innhold som kan være skadelig er eksempler på dette, sier Mari Velsand som er direktør i Medietilsynet.

Som offentlig tilsyn har Medietilsynet hatt en sentral rolle i utarbeidelse av strategien. Og Velsand

Det er viktig å være nyansert og ikke svartmale barnas digitale liv, men heller ikke lukke øynene for det som kan være utfordrende.

”

er tydelig på at både muligheter og utfordringer på nett må balanseres i dette arbeidet.

– Jamført med FNs barnekonvensjon har barn rett til å delta i livet på nett og samtidig få beskyttelse mot skadelig innhold. Så en god politikk må balansere disse hensynene mot hverandre. Det er viktig å være nyan-

sert og ikke svartmale barnas digitale liv, men heller ikke lukke øynene for det som kan være utfordrende, mener Velsand.

Barn er ikke født som eksperter

Mange foreldre og voksne kan føle seg bakpå ettersom unge er raskere til å plukke opp ny teknologi og trender. Men det innebærer ikke at barna klarer å håndtere alle utfordringene som oppstår av den grunn. I den nye strategien «Rett på nett – Nasjonal strategi for trygg digital oppvekst», står det:

«Selv om barn og unge ofte er raske til å ta i bruk ny teknologi, har de ikke automatisk tilstrekkelig kompetanse til å håndtere utfordringer de møter i det digitale landskapet. Eksempler er diskriminerende og hatefulle ytringer, mobbing, trusler og trakassering. Andre utfordrin-

FORTS. ➤

Foreldre, lærere og andre voksne er nøkkelpersoner i forhold til det å hjelpe barn og unge til å bli trygge på nett.



Strategiens visjon og mål

Regjeringen skal sikre barn og unge en aktiv, deltakende og trygg, digital oppvekst. Visjonen skal nås gjennom å:

- Sikre barns rettigheter i det digitale miljøet og reell medvirkning fra barn og unge.
- Øke barn og unges digitale kompetanse.
- Øke den digitale kompetansen til foreldre og voksne som jobber med barn.
- Beskytte barn og unge mot internettrelaterte overgrep, skadelig innhold og skadelig bruk.
- Sikre barn og unges person- og forbrukervern.
- Initiere forskning og gjøre kunnskap tilgjengelig.
- Styrke koordineringen av arbeidet for trygg digital oppvekst.

► ger er overgrep, personvern, spredning av bilder og eksponering for skadelig innhold.»

Som motvekt er det mange aktører, både offentlige og private, som jobber for barns vilkår på nett. Myndighetene påpeker samtidig at nettopp antallet som jobber på feltet, kan føre til at innsatsen blir fragmentert og ikke treffer like godt.

Et av formålene med strategien er derfor å koordinere arbeidet der behovet er størst.

– For eksempel, dersom noen skal drive med forskning eller undersøkelser på et felt og det er flere som jobber med samme tematikk, kan sluttresultatet bli bedre om man samler ressursene. Det samme gjelder for informasjonsarbeid om alle aktørene heller fokuserer på én kampanje i stedet for at alle fremmer sitt, sier Velsand.

Barnas stemme skal bli hørt

Livet på nett er bredt og mangefasettert, men myndighetene har allikevel klart å lande på syv prioriteringsområder i arbeidet med strategien. Alle punktene er likestilt med tanke på grad av viktighet. Som første punkt står barnas rettigheter til å bli hørt og mulighet for medvirkning.

– FNs barnekomite påpeker at barna skal bli hørt når politiske beslutninger skal tas på deres vegne. Ikke minst er det jo barna selv som kjenner til og erfarer egen hverdag best. Derfor har vi involvert barn og unge når den overordna strategien er blitt laget. Vi kommer til å fortsette å legge vekt på barnas rett til å bli hørt

fremover i arbeidet med strategien, påpeker Velsand.

Vil øke den digitale kompetansen til foreldre

Det tredje punktet i prioriteringslisten til strategien dreier seg om å øke den digitale kompetansen til foreldre og voksne som jobber med barn.

Målet er blant annet at voksne skal få nødvendig og oppdatert informasjon og råd om barn og unges digitale mediebruk. Dette i tillegg til å engasjere seg mer i hva barn og ungdom gjør på nett.

– Foreldre, lærere og andre voksne er nøkkelpersoner i forhold til det å hjelpe barn og unge til å bli trygge på nett. Derfor er dette også et eget mål i strategien. Flere kjenner nok på sin egen utilstrekkelighet. Det å ikke alltid vite hva barna egentlig gjør og opplever på nett. Vi får mange henvendelser på dette hvor foreldre søker råd til å håndtere ulike problemstillinger. Det er også en av grunnene til at vi utarbeider veiledninger som tar for seg hvordan foreldre kan snakke med barna sine om temaer som nakenbilder og sosiale medier. Det er nok mange som synes at dette kan være vanskelig, forteller Velsand.

Styrke barnas kompetanse

Et neste mål med strategien er også å øke barn og unges egen digitale kompetanse. Her nevnes blant annet barnehage og skole som viktige arenaer for å oppnå dette.

– Dette dreier seg blant annet om at barna skal lære kritisk refleksjon, digital dømmekraft og det å håndtere utfordringene de møter på en god måte. Så er målet å øke tilsvarende kompetanse hos foreldre og voksne som jobber med barn. Et neste prioriteringsmål i strategien er å beskytte barn og unge mot nettrelaterte overgrep og skadelig innhold. Mer forskning på feltet er også en del av strategien, forklarer Velsand.

Sist, men ikke minst, avslutter Velsand med en oppfordring til alle foreldre og voksne. Selv om barnas digitale liv iblant kan virke uoversiktlig og komplisert å sette seg inn i, er ofte de enkle rådene også de beste.

– Vær engasjert og deltakende som foreldre. At man bryr seg om og er interessert i det barna gjør digitalt, akkurat som man engasjerer seg i det som skjer analogt. Sosiale medier og spill er ikke bare en aktivitet som foregår på siden, det er tvert imot blitt en integrert del av barnas liv. Ja, man kan oppleve utfordringer og frustrasjon iblant som foreldre, men samtidig er det lite til hjelp å lukke øynene og tenke at dette bare går over. Vi må forholde oss til barndommen i dag, og med det anerkjenne også de positive mulighetene, oppfordrer Velsand. ■

Hvordan opplever barna skjermhverdagen?

Medietilsynet har gjennomført fokusgrupper med 11-åringer og 14-åringer, i tillegg til sendinger med påvirkere i sosiale medier hvor mer enn 600 barn svarte på spørsmål og svar i en undersøkelse.

Her kommer det blant annet frem at:

- Barn og unge først og fremst opplever nettbruk som noe positivt.
- De bruker nett og sosiale medier blant annet fordi det er sosialt og gøy og for å utforske og finne informasjon.
- De fleste sier også at de føler seg trygge, selv om mange har hatt negative eller ubehagelige opplevelser som hatkommentarer, utestengelse eller er blitt eksponert for skadelig innhold.
- Mange peker på kompetanse og forebygging som viktig for å unngå, eller kunne håndtere negative opplevelser på nett, og trekker fram skolen som det stedet de ønsker å lære.
- Voksnes tilstedeværelse på nett og i sosiale medier, og da særlig politiet, blir også trukket fram som viktig.
- Mange ønsker også strengere regler og håndhevelse av regelverket for å slå ned på for eksempel mobbing, trusler og hets på nett.

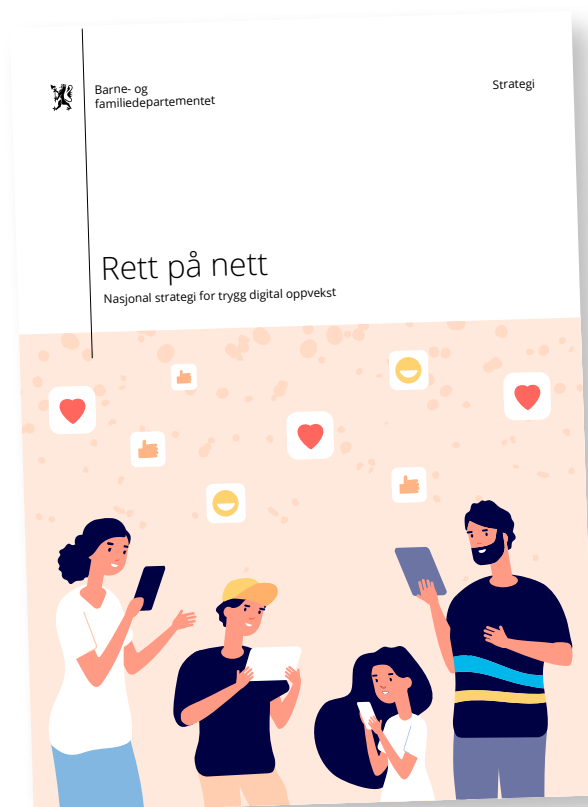
Kilde: Rett på nett – Nasjonal strategi for trygg digital oppvekst



NÅ TAR MYNDIG- HETENE GREP!

Barnevakten ønsker den nye nasjonale strategien for trygg digital oppvekst varmt velkommen.

KJELLAUG TONHEIM TØNNESEN,
FAGLIG LEDER I BARNEVAKTEN



Jeg var selv småbarnsmor og ungdomsskolelærer på 2000-tallet. Medieutviklingen gikk i en rasende fart, noe jeg erfarte både hjemme og på jobb. Vi var flere småbarnsforeldre som engasjerte oss i den eskalerende kommersialiseringen av barndommen, og vi diskuterte stadig eksplosjonen av medieinnhold i tv-kanaler og dataspill for barn. Filmindustrien oppdaget for alvor barnesegmentet, og flere av VHS-kassettenes vi har på loftet er så verdifulle for ungdommene mine at jeg ikke kan gi dem til Fretex. Internett var en realitet og så fikk vi smarttelefonene, MSN og etterhvert sosiale medier. Medieinnholdet bare

fortsatte å ese utover og de fleste spill ble online.

Det var spennende tider. Jeg underviste etterhvert ungdommer i mediefaget i videregående skole samtidig som mine egne barn var midt i alderen hvor det å ha den siste og beste smarttelefonen var avgjørende, og det å kunne sitte på do og være på nett var lykke på jord. Samtidig kjørte teleoperatørene irriterende reklamekampanjer om hvordan de kunne redde feriene våre med internett i bilen og på hytta.

Det var allerede da ekstremt mye å forholde seg til for oss foreldre, og Barnevakten hadde mange kjærkomne anmeldelser, nettsaker og temakvelder

Barnevakten er alltid klar med oppbrettede armer. Vi får med oss de siste trendene og vi vet hvor skoen trykker både hos barn og unge, men også hos foreldre og lærere. Vi kan derfor være raskt ute med anmeldelser, informasjon og tilrettelagte skoletimer og ressurser.

”

hvor foreldre fikk oppdatert kunnskap og en møteplass for samtale.

Senere har jeg selv vært mye ute i felten og møtt barn og voksne på tematikken barn og mediebruk gjennom Barnevakten, og hatt gleden av å kunne jobbe med dette på heltid i mange år.

Nasjonal strategi

Det er med forventning og begeistring jeg leser «Rett på nett» som er Nasjonal strategi for trygg digital oppvekst i Norge. Barn og mediebruk er blitt et enormt stort og komplekst temaområde og det er derfor på høy tid at dette tas tak i på et overordna nivå, med mål om at alle barn i Norge skal oppleve seg trygge på nett.

Barnevakten har i over 20 år jobbet for at barn og unge skal kunne bruke mediene på en trygg og bevisst måte.

Medietilsynet har alltid vært en viktig aktør som har tilrettelagt for møtepunkt for alle som jobber i dette feltet. Vi setter stor pris på at de nå tar ansvaret for å koordinere dette viktige arbeidet på nasjonalt nivå.

Lytte til barna

I nasjonal strategi fremheves barn og unges medvirkning som en viktig faktor for å lykkes med strategien. Å vise interesse og å lytte til barn og unge er avgjørende for at voksne skal klare å forholde seg balansert og relevant til barnas digitale virkelighet, og klare å gjøre gode tiltak og sette trygge rammer. Medietilsynets barn og medier undersøkelser, EU Kids Online, Elevundersøkelsene og Ungdataundersøkelsene, i tillegg til Barneombudet og Redd Barnas mange spennende rapporter, formidler viktige fakta fra barna selv.

I tillegg er jeg stolt over at Barnevakten har et apparat som til de grader lytter til barn og unge. Årlig møter våre dyktige foredragsholdere flere titalls tusen barn og foreldre i skolene, et supplement til alt det gode arbeidet lærerne allerede gjør. Alle Barnevaktens møtepunkt er dialog-

basert med gode pedagoger med mye kunnskap og erfaring. Barnevakten har også egne kvelder hvor barn og foreldre møter sammen, og hvor samtale og dialog er avgjørende og viktig.

Noen tar ansvar

Å være forelder i denne tiden er utfordrende, og mantraet har stadig vært at voksne ikke har peiling. Men vi kan ikke fortsette å gjemme oss bak at voksne ikke har peiling og at vi må forske mer før vi kan gjøre noe. Vi vet allerede veldig mye, og mer enn nok til å handle mer. Derfor setter jeg stor pris på at nasjonal strategi nå er et faktum, og det gleder meg å se at bredden av tema som handler om kompleksiteten i den digitale hverdagen er med i denne strategien. Det er også betryggende å vite at noen nå tar ansvar for kvalitetssikring og koordinering av alt arbeidet som gjøres, og jeg setter stor pris på at bransjen også blir grundig utfordret i nasjonal strategi.

Vi gleder oss til å bidra

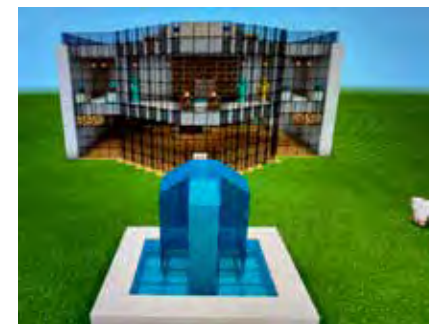
Barnevakten er alltid klar med oppbrettede armer. Vi får med oss de siste trendene og vi vet hvor skoen trykker både hos barn og unge, men også hos foreldre og lærere. Vi kan derfor være raskt ute med anmeldelser, informasjon og tilrettelagte skoletimer og ressurser. Vi jobber hardt for å klare å kommunisere nyansert og aktuelt, og å bidra til at barn og unge bruker mediene og teknologien på en trygg og bevisst måte. At besøkende på nettsiden vår nå er oppe i 89 000 brukere per måned viser at Barnevakten blir satt pris på.

Nå gleder vi oss til å se hva den nasjonale strategien vil få av konsekvenser i Norge, og Barnevakten er mer enn klar til å bidra der det trengs.

Du kan lese mer om «Rett på nett» på regjeringen.no. ■



Her er et skikkelig flott hus fra Abdullah på ti år.



Mina på elleve år har laget et knallflott hus med fontene og glassvegger. Her er det fint å bo.



Henning Dyb ved Godøy skole samlet elevene sine til å bygge en egen by. Her ser vi et moderne hus med glassvegger og balkonger.



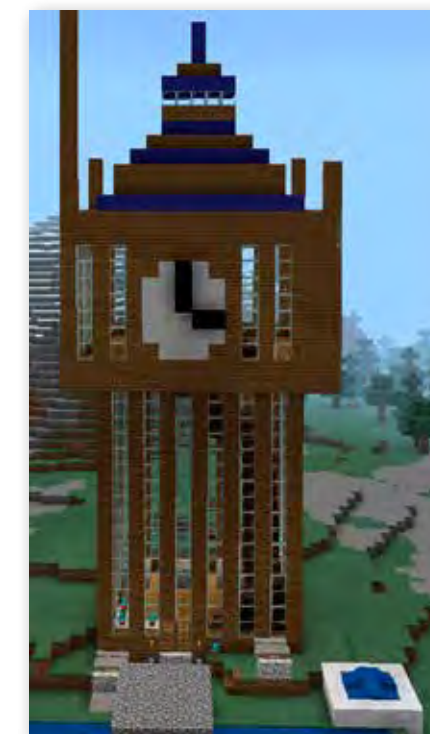
Et flott byggverk fra Jonas på ti år.



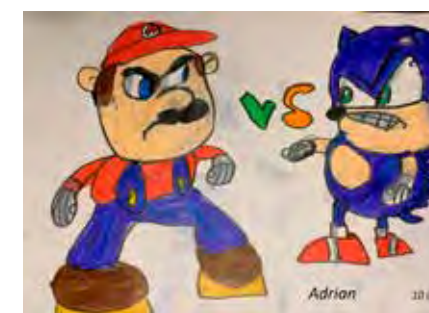
Her er et flott byggverk som minner om en knalltøff romrakett.



Syv år gamle Thyra lagde en flott diamantborg med utsikt fra en fjellklippe.



Her er et byggverk inspirert av Big Ben fra Inga.



Ti år gamle Adrian har forevige de ikoniske spillheltene Super Mario og Sonic.

Gjett om guttungen har lært mor mye nytt! Vi lagde et monstermuseum sammen.



dervisningsopplegget Game On kunne elevene lage spillanmeldelser, lære mer om aldersgrenser i spill, tidsbruk og reflektere over både det som er positivt og utfordrende med hobbyen. En mamma satte seg ned med sønnen for å bygge monstermuseum i Minecraft og skrev til oss:

– Takk for et supert arrangement. Gjett om guttungen har lært mor mye nytt! Vi lagde et monstermuseum sammen. Hilsen Tristan (11 år) og mamma (44 år).

I et annet hjem hadde Arthur laget en skyskraper på ti etasjer med svømmebasseng på taket. Her fortalte mor:

– Arthur på åtte år spiller ofte Minecraft med mamma, og mamma lærer stadig nye ting. Sønnen min har laget en skyskraper på ti etasjer med svømmebasseng på taket. For anledningen Halloween har han også pyntet ute med et stort lavagresskar, hilsen mor.

En annen pappa satte seg ned med sine tre barn og bygget en flott herskapsbolig med et imponerende inngangsparti, trapper og fine rom. Pappaen Henrik har tatt steget enda lengre med å gjøre en gammel pc i huset om til en Minecraft-server. På den måten kan han skape et trygge chatterom for klassekameratene til sønnen ved at de logger seg på denne Minecraft-serveren for å spille sammen. ■



Åtte år gamle Ingeborg bestemte seg for å tegne Picachu.

Bygde monstermuseum og skyskrapere med barna

I Spilluka inviterte Barnevakten alle voksne til å spille med barna. Det ble en uke med kreative byggverk i Minecraft og mye spillglede for både store og små over hele landet.

TEKST: KRIS MUNTHE FOTO: PRIVAT SKJERMDUMP

Uke 42 ble litt av en milepæl for Barnevakten. Da gikk startskuddet for Spilluka hvor voksne i hele landet ble invitert til å spille sammen med barna. I forkant hadde til og med statsministeren og kulturministeren kastet seg på bølgen med en videohilsen til alle foreldre om å bli med på moroa.

Variert program

På programmet var konkurranser, webinarer og spilltips for hele familien. I klasserommet skulle også lærere få logge seg på et webinar som lærte dem å bruke Minecraft i undervisningen. I tillegg kunne elevene jobbe med elevhefter for å utvikle sin egen digitale dømmekraft i spill. Med un-

GAMET SAMMEN I SPILLUKA

Aron og pappa Erling testet Fortnite sammen i Spilluka. Det var vanskelig for Erling å hoppe inn i et såpass avansert spill uten trening.

TEKST: SJUR JANSEN FOTO: PRIVAT



Spilluka ble arrangert av Barnevakten i uke 42 i oktober. Tanken er at det skal bli en årlig begivenhet der foreldre spiller med barna. På den måten blir foreldrene bedre kjent med hva barna holder på med på skjermen etter skoletid, og det vil bli lettere for barna senere å be om hjelp hvis noe ubehagelig oppstår i for eksempel spillchatten.

Erling Holst-Larsen og sønnen Aron gamer ikke ofte sammen, men leste med interesse spillforslagene fra Barnevakten da Spilluka nærmet seg. Vi besøkte dem før Spilluka og ringte dem senere for å høre hva de hadde spilt.

Fortnite er gøy

– I fjor spilte alle vennene i gata Fortnite, og da ville også jeg gjerne være med, sier Aron på elleve

år. Pappa Erling tvilte litt fordi den anbefalte aldersgrensen er tolv år, men siden det er mye sosial kontakt med venner i spillet, sa han og kona ja.

Familien på fire bor litt nord for Moss. Pappa Erling driver et datafirma som tilbyr websteder, men data på jobben er noe ganske annet enn data på barnerommet. Aron opplyser at han ser mye på Youtube og at han lærer mye der. Samtalen sneier innom konspirasjonsteorier og Aron forteller hvor dumt det er å tro at jorda er flat og at det liksom skal stå vakter som skremmer folk tilbake fra kanten der vannet renner utenfor.

Han synes også at det er unødvendig å kjøpe skins i Fortnite, da bruker man i tilfelle penger på nye klær til spillfiguren, noe som ikke hjelper en

i spillet. Aron fikk skins i gave fra en venn, og det er noe annet, for da har man ikke betalt selv, forklarer han.

– Noen Youtubere har fått tak i svært sjeldne skins, men det er i grunnen ikke mye mas om å få tak i skins, sier Aron og klapper bikkja som gjerne vil være med i praten.

– Vi er ofte flere sammen som spiller Fortnite. Det er fint at spillet er gratis og at det ikke er reklame der. Det er heller ikke masse blod eller noe ekkelt, sier han.

Pappa Erling bryter inn:

– Jeg har spilt Fortnite tre-fire ganger sammen med Aron. Men det tar en del tid å sette seg inn i spillet, jeg pleier å dø og så må Aron redde meg, for man kan bli gjenopplivet i spillet.

Jeg må enten trene mer på å spille eller så må vi finne spill som passer oss begge.



Spiller med andre over hele kloden

I Fortnite kan man spille mot fremmede lag fra hele verden og Aron forteller ivrig at han og vennene kom på andre plass en gang. Han forteller også at det er ikke alle som spiller Fortnite som vil være med på skytingen, de liker heller å kjøre bil eller båt i spillet.

– Det er stadig oppdateringer med noe nytt som skjer i spillet, det har kommet fire-fem nye versjon er på ett år. Det er som en tv-serie med stadig nye episoder.

Tidligere spilte Aron på tv-skjermen, men nå har han datamaskin på rommet. Med sine egne penger har han kjøpt seg et kult tastatur som har belysning mellom tastene. Han sitter med hodetelefoner og snakker med

vennene om hvordan de skal gå frem for å kunne vinne mot det andre laget.

Noen ganger spiller Aron og vennene mot folk fra Australia og Canada, og da snakker de med dem gjennom spillet. Det hender noen bare vil ødelegge, men stort sett går det greit, forteller Aron.

Bruker SMS for å komme i gang

Pappa Erling forklarer at barna bruker SMS-grupper for å bli enige om å starte å game. I samtale med venner i spillet kan man også bli enige om at man skal møtes etter spillrunden. Andre spill som har vært i bruk i dette huset, er Fifa, Pokemon Go, Minecraft og Lego City. Familien har også spillmaskinen Nintendo, men Aron sier at den er veldig gammel.

Hvilke spill kan pappa Erling tenke seg å spille sammen med Aron? Erling svarer at antagelig er kjørespill det som er enklest for voksne å hoppe inn i uten opplæring. Før Spilluka gikk av stabelen kom Barnevakten med tips til hvilke spill man kunne prøve seg på. På listen står spillet Arrrrrgh, som er en digital skattejakt utendørs med mobiltelefonen.

– Det spillet høres bra ut! sier Erling og tenker vel at det er fint med frisk luft og at til og med bikkja kan delta.

Aron ser på listen over Barnevaktens spillforslag og fatter raskt interesse for spillet Overcooked, for han er selv glad i lage mat og har servert varme kjeks til Barnevakten.

– Visste du at Google har laget et spill? spør Aron plutselig og finner frem Googles søkeside. Trykker man på logoen, starter et spill som har superenkel grafikk.

– Slik så spillene ut da jeg var liten, utbryter Erling og begynner å snakke varmt om Comondore 64 og forklarer at den gangen var spillene festet til kassettbånd.

Fikk de spilt i Spilluka?

Så kom Spilluka og vi kontakter Aron og Erling på nytt. Ble det noe spilling på dem i uke 42?

Pappa Erling forteller at det ble ikke til at de testet alle spillene på listen til Barnevakten, men de tok en ny runde med Fortnite. De to var sammen på et lag og spilte mot 49 andre tomannslag fra resten av verden. Erling slet med å finne ut av knappene på kontrolleren, men han klarte å komme seg opp på en rampe og bygge noe der, han maket også å skaffe seg et våpen.

– Det tar tid å lære seg navigeringen. Det enkleste er å bevege seg forover eller til sidene, men det er mange flere funksjoner enn det. Aron sa at jeg måtte komme meg inn i bilen han kjørte, og når han gikk ut for å fikse ting måtte jeg bli sittende i bilen og vente. For å øke vinner sjansene var nok det riktig trekk, men det ble kjedelig å sitte der i bilen og bare vente på neste beskjed fra Aron, sier pappa Erling og fortsetter:

– Det finnes ikke noe begynnermodus der det er mer automatikk for oss som er ferske. Andre spill kan ha det.

Aron og Erling klarte lenge å holde seg unna de andre spillerne og deres skuddsalver. Men mot slutten i Fortnite kommer det alltid en storm som sirkler inn alle spillerne. Bryter man sirkelen, mister man liv. Sirkelen blir mindre og mindre, og til slutt er den så trang at man ser de andre spillerne man har forsøkt å gjemme seg for. Og har man ikke brukt noen våpen tidligere i spillet, så gjør man det nå.

Når spillet starter, har man 100 liv. Blir man skutt, mister man 37 liv.

Selv med en pappa-amatør som lagsspiller klarte Aron å komme på niende plass sammen med ham. Dagen før kom Aron og en kamerat på første plass, det var en forbedring siden den

forrige gangen Barnevakten snakket med familien.

Men det er ikke slik at man må spille mot andre, man kan også bare surre rundt for seg selv eller sammen med en venn. Det er noe som heter Creative i Fortnite, der har folk lagt sine egne verdener som andre kan besøke.

– Kanskje Creative er bedre for pappa, sier Aron når han får tenkt seg om. For der kan man for eksempel leke gjemsel.

Hva med et slag kurong?

Familien har som nevnt også en gammel Nintendo-konsoll, det hender familien kobler den til tv-skjermen og spiller gamle Super-Mario-spill. Det er spill som flere i familien kan beherske og som også Aron synes er gøy.

– Vi har fire fjernkontroller og hver kan styre sin figur. Men det fungerer egentlig best med kun to spillere, forklarer Erling.

Det viser seg også at Aron har et spill hvor man trener på å kjøre buss i ulike byer. Tempoet er lavere samtidig som må man ha trafikkforståelse, det er et spill som passer for voksne som ikke er drevne i Fortnite og lignende spill.

– For øvrig hender det vi spiller kurong, sier Erling og forlater den digitale verdenen et øyeblikk. Kurong kan minne om biljard. Man bruker ikke kuler, men flate trestykker som kan minne om smultringer, disse støtter man med en kulle for å få dem ned i hull i hjørnene av brettet.

Vi spør hva som ble konklusjonen etter Spilluka. Aron er raskt frempå

med en latter: – Jeg lærte at pappa er ikke så god!

Pappa Erling svarer: – Men det visste du godt fra før... Min konklusjon er at jeg enten må trene mer på å spille eller at vi må finne spill som passer oss begge. ■



Foto: Sjur Jansen



DE ALLER BESTE FAMILIESPILLENE

Dataspill kan bli det nye «brettspillet» for kos og hygge på sene høst- og vinterkvelder. Her har vi samlet et godt knippe med spill som passer for hele familien.

TEKST: KRIS MUNTHE

Omtrent alle barn spiller, og i en tid hvor vi stadig tilbringer mer tid på hver vår skjerm er det fint å bruke spillmediet for å skape kos og hygge sammen. Mange dataspill er ikke så langt unna det tradisjonelle brettspillet.

Det finnes spill hvor flere kan spille på en og samme skjerm. I tillegg er det fargerike og lystbetonte alternativer som alle kan mestre, selv voksne som kvier seg for å løfte en håndkontroller.

Her har vi samlet en god dose med spill som passer for hele familien!

3
www.pegi.info

FIFA 22

Playstation 4 og 5 / Xbox One og series S og X / Windows / Nintendo Switch – sport
PEGI 3, passer fra 6 år

Like sikkert som at det er høstferie hvert år, avdukes også et nytt FIFA-spill. Her får man tilgang til lag og fotballhelter fra hele verden, både kvinner og menn. I det ene øyeblikket konkurrerer man mot storebror på samme skjerm. Etter det samarbeider man kanskje i karrieremodus og tar hånd om alt fra formasjoner til taktikk, spillerkjøp og mer. Så er det ut på banen og slå en nydelig pasning, bygge opp et angrep og så nyte jubelen fra tilskuerne når ballen treffer nettet. **FIFA 22** leverer mye fotballglede og en autentisk opplevelse hele veien.

WarioWare: Get It Together!

Nintendo Switch – partyspill
PEGI 7, passer fra 7 år



WarioWare: Get It Together! er et partyspill utgitt til Nintendo Switch-konsollen. Spillet er det nyeste tillegget i en lengre serie. Her har karakteren Wario, kjent fra Super Mario-universet, samlet vennene sine for å lage en samling med spill som skal toppe salgslistene. Uheldigvis fører en teknisk glipp til at alle de ansatte blir trukket inn i en spillkonsoll og fordelt utover ulike spillverdener. Da må Wario ut på tokt for å redde vennene sine og løse spillets mange feil og mangler.

Som spillere må man trække gjennom mer enn 200 minispill som alle har ulike oppgaver som må løses. Det kan være å unngå angrep, kjempe mot fiender eller løse all slags latterlige oppgaver. Etter hvert som man går gjennom de ulike banene, økes hastigheten slik at man må være enda kjappere i responsen. Man kan spille alene eller sammen med en venn i spillets historiemodus. I tillegg finnes det ti minispill som er laget for at opptil fire spillere kan hygge seg sammen.



Flåklypa Grand Prix

Nintendo Switch – bilspill
PEGI 3, passer for alle

«Nei, dra meg nå baklengs inn i fuglekassa!» Nå er det elskverdige konseptet **Flåklypa Grand Prix** relansert som spill. Det er nemlig ikke helt nytt at Reodor, Solan og Ludvig dukker opp i dataspillform. Allerede på tidlig 2000-tallet var disse sjarmerende tre å se i spillmediet.

Men nå er alt oppgradert til nydelig tredimensjonal grafikk på Nintendo Switch og PC. Spillet er delt inn i tre deler. Man har ren kjøre glede og konkurranse i racing-delen, en rekke underholdende minispill som man kan bryne seg på, samt en aldri så liten historie som er vel verdt å oppleve. Man kan spille med en venn på samme skjerm. Bilkjøringen er høydepunktet i seg selv med tøffe racerbiler og vakre omgivelsene med norsk natur. Her ser man bilskilt, tunneller, fjell og fjorder. Langs veiene ser man også små vann, hytter og fossefall.



Mario Golf: Super Rush

Nintendo Switch – sport
PEGI 3, passer fra 6 år

Mario Golf: Super Rush legger realismen til side og setter et mer fargerikt og lystbetont preg på den kjente sporten. Og med det sikter spillutviklerne mot hele familien og barn i alle aldre som målgruppe. Her skal Mario og andre kjente karakterer fra Super Mario-universet konkurrere på golfbanen. Det er mulig å spille med opptil fire venner på en og samme skjerm, eller så kan man spille med andre på nett. I tillegg til vanlige golfregler kan man også gyve løs på spillmoduser som har helt andre typer regler. Blant annet finnes det en egen historiemodus med rollespillelementer, i tillegg til lyn- og kampfotball.



Hot Wheels Unleashed

Playstation 4 og 5 / Xbox One og series S og X /
Windows / Nintendo Switch – bilspill
PEGI 3, passer fra 6 år

Hot Wheels har jo åpenbart en kommersiell side med å tilby både kjøretøy via spillmediet og fysiske leketøy. På den måten kan barn bli fristet til å kjøpe begge deler. Samtidig er bilspillet i seg selv ganske godt laget. Her kan man delta i ulike løp, bygge egne baner og spille alene eller sammen med en venn.

I motsetning til mer realistiske bilspill, fokuserer Hot Wheels Unleashed på fart og ville forhold. Kjøreopplevelsen foregår i miniatyrformat på samme måte som med leketøyene. Det vil si at man kjører på baner som har garasjer, hobbyrom og skateparker som bakteppe – for å nevne noe. Det mest gøyale er nok å lage egne baner selv, med tanke på kreativitet. Her kan man legge ut svinger, looper, hindringer, unike gjenstander og alt mulig rart. Hver bane kan bli totalt forskjellig fra de andre. I tillegg kan man dele egne kreasjoner med andre, eller laste ned deres fra nettet.



Knockout City

Playstation 4 og 5 / Xbox One og series S og X /
Windows – sport
PEGI 7, passer fra 7 år

Knockout City hiver seg ut i selskap med spill som Rocket League og Fortnite. Samtidig er spillet helt fritt for vold med tanke på bruk av skytevåpen. Ja, her er det faktisk kanonball som står på menyen, selv om sporten i dette tilfellet skiller seg en hel del fra konkurransen som foregår i skolens gymsal. Grunnprinsippet er allikevel det samme: To lag kjemper mot hverandre og man skal plukke opp baller for så å kaste dem på motstanderens lagmedlemmer. Motsatt må man også unngå å bli kastet på. Så her gjelder det å dukke unna fiendtlig skyts eller trykke nøyaktig til riktig tid for å ta imot ballen før den treffer deg. Samtidig er spillet piffet opp med overnaturlige krefter og en slags 50-talls Grease-stil med heftige hårsveiser, kule jakker og musikk.

Med relativt lav aldersgrense er det flott å få enda et nettbasert spill med konkurranse og lagarbeid på menyen. Dette slik at barn kan få flere alternativer å bryne seg på, fritt for blod, vold og skytespillsekvenser. Lykke til med kanonballturneringen!

Minecraft

Playstation 4 og 5 / Xbox One og series S og X /
Windows / Nintendo Switch / iOS / Android –
sandkassespill
PEGI 7 / iOS (Apple) 9+, passer fra 7 år

Det er vanskelig å ikke nevne **Minecraft** som forslag til et godt familiespill. For å komme i gang trenger man ikke noe mer avansert enn mobiltelefonen. Det er dessuten enkelt for flere å spille sammen. Etter det er potensialet uendelig for å lage slott, hus, bondegårder, dyrehager eller hva annet fantasien måtte se for seg.

Mario Party Superstars

Nintendo Switch – partyspill
PEGI 3 år, passer for alle



Mario Party er det nærmeste du kommer et brettspill i spilluniverset. Joda, du kan jo laste ned Ludo og Monopol på mobilen, men disse eksemplene faller kanskje ikke akkurat under definisjonen «dataspill». I 2021 slapp Nintendo endelig et nytt Mario Party-spill. Poenget her er å slå terninger, samle stjerner og gå løs på 100 minispill som er skikkelig morsomme. Man kan spille flere på en og samme skjerm, derfor egner spillet seg helt ypperlig til sofa-kos med familie og venner. Dessuten er ikke terskelen så høy i og med at spillet er intuitivt og greit slik at alle kan forstå hva «greia» går ut på.

Super Mario 3D World + Bowser's Fury

Nintendo Switch – eventyr og action
PEGI 3, passer fra 6 år

I **Super Mario 3D World** kan man velge mellom heltene Mario, Luigi, Peach og Toad. Opptil fire spillere kan samarbeide på en og samme skjerm, eller via internett. Det betyr at dette spillet passer perfekt for barn og foreldre som ønsker å spille sammen – eller for barn som ønsker å spille med venner.

Men så er ikke dette bare ett spill, men faktisk to! I Super Mario 3D World har noen søte feer blitt tatt til fange av Bowser. Disse må man ut på tokt for å redde. Det finnes flere verdener med ulik tematikk fra skyer til is. Her vandrer man fritt omkring på et kart og velger den ene banen etter den andre.

Bowser's Fury er det andre spillet som finnes i denne pakkeløsningen. Her kan opptil to venner samarbeide. Handlingen dreier seg om skurken Bowser som er blitt mer illsint enn vanlig. Til og med Bowser Jr. har fått nok av hissigheten. Mario stiller så klart opp, og sammen må de to løpe rundt og lyse opp fyrtårn for å dempe på sinnet til Bowser.

Super Mario 3D World + Bowser's Fury er en nydelig pakke som passer for familier og barn som vil spille med venner. Her er det mye Mario-glede og spennende, fargerike verdener med hemmeligheter, stikkveier og skjulte skatter. Søte og sjarmerende helter i hovedrollen – ja her er det mye som taler for et skikkelig kvalitetsspill.



GI EN
GAVE!

BARN FRA ALLE KULTURER SKAL VÆRE TRYGGE PÅ NETT

– Utfordringen for oss innvandrerforeldrene er at mange av oss ikke vet så mye om hva barna våre gjør på nettet, sier Ratan Samadder i Barnevakten.

Ratan har kone og to barn og er politisk flyktning fra et land i Asia. Han var tidligere filialeder i en bank og skrev kritiske artikler på fritiden om fundamentalisme. Dessverre havnet han på en drapsliste og måtte flykte. Han kom til Norge i 2015. Som ny i Norge fikk barna tilgang på internett, men selv viste han ingenting om hva han skulle gjøre som far.

Utdrag for barn og unge

– Det er vanskelig for innvandrerbarn å få norske venner, siden norske barn kjenner hverandre gjerne fra barnehagetiden, sier Ratan. Både språkproblemer og vanskeligheter med å få venner, gjør at at innvandrerbarna ofte søker til de digitale enhetene.

– Utfordringen for oss som innvandrerforeldrene er at mange av oss ikke vet så mye om hva barna gjør på nettet. Jeg opplevde det blant annet vanskelig å snakke med barna om dette, når jeg ikke ante hva jeg skal snakke med dem om.

Ratan er nå ansatt i en prosjektstilling i

Barnevakten og skal tilrettelegge artikler og anmeldelser til flere språk. Det vil si engelsk, somali, polsk, arabisk, tigrini og så videre. Satsingen har fått navnet Kids and Media.

Bli med å gi foreldre med minoritetsbakgrunn i Norge et godt grunnlag til å trene på nettvett i hjemmet. Din gave gjør at Ratan kan oversette 50 artikler gjennom vinteren.

Rådene og anmeldelsene er presentert her:
barnevakten.no/kids-and-media

v:pps

Barnevakten
104805



**Bli fast giver eller gi en gave til
prosjektet Kids and Media.**

Bilde brukes under lisens fra Shutterstock.com

**DITT
& DATT**



Litt av hvert fra den digitale verden

VISSTE DU AT ...



...90 prosent av alle husstander har nå mulighet til å få **bredbånd med nedlastingshastighet på minst 100 Mbit/s**, skriver helt.digital.

...Tiktok er den mest **nedlastede appen** globalt og har samtidig størst omsetning i 3. kvartal, viser tall fra Sensor Tower. Samtidig er Tiktok den eneste appen på topp 5-listen som ikke Facebook eier.



...Samsung har utviklet en **OLED tv-skjerm som kan tøyes og strekkes som gummi**. Teknologien ble demonstrert under Global Tech Korea 2021, der en skjerm viste boblende lava mens skjermen «boblet» i takt med lavaen.

...Norden (inkludert Norge og Island) **ligger på topp i bruk av internett** i EU, viser årets Eurostat-rapport.



Kilde: helt.digital



Nei Preben, du kan ikke saksøke Julenissen for ikke å ha Playstation 5 på lager.



Kjære, beklager, men jeg trenger litt kvalitetstid med skjermen.

SYNLIGGJØR PROPAGANDA

Google vil **synliggjøre mer informasjon om nettsider** som kommer frem i søkeresultat. Hensikten er å gjøre det lettere å skille mellom troverdige kilder til informasjon og nettsider som sprer propaganda og usannheter. Det kom frem under Googles årlige dag for søkenyheter – «Search On 21».

NÅR KAN BARNET FÅ SIN FØRSTE MOBIL?

Det kan være vanskelig å vurdere hvilken alder som er riktig for å gi barnet sin første mobil. Les mer om hvilke alternativer som finnes, samt mulige fordeler og ulemper.

TEKST: KRIS MUNTHE



Lær barna godt mobilvett

- Lær barna at de alltid skal spørre om lov før de deler bilder, filmer eller informasjon om andre.
- Bevisstgjør barna på personvern, og lær dem å tenke kritisk rundt egen eksponering gjennom tekst, bilder, filmer og i livestream.
- Lag klare regler for nedlastning av apper og spill, og bruk av penger i spill. Det er også smart å sette seg inn i innstillingene på mobilen.
- Snakk med barnet om hva som er greit og ikke greit å si på nett når de chatter i spill og sosiale medier – eller kommenterer andres bilder, filmer og statusoppdateringer.
- Bevisstgjør barnet på ikke å opprette én-til-én kontakt på chat med folk de kun kjenner fra nett og spill. I tilfelle bør du som voksen først godkjenne nettvennen eller spillvennen.
- Gjør klare avtaler om skjermtid og hvilke tidspunkt og eventuelle soner mobilen skal være slått av. Vi anbefaler skjermfrie måltider og skjermpause fra cirka én time før man skal sove.
- Gjør det tydelig for barn at vi har både forpliktelser og rettigheter på nett, og at de kan komme til deg og snakke om alt, også hvis de opplever noe ubehagelig eller vanskelig.
- Vær et godt forbilde, både med tanke på egen skjermtid, men også hva du selv deler og kommenterer.

A få sin aller første mobil er litt av en milepæl. Endelig er det mulig å ringe og melde med venner og familie. I tillegg kan man laste ned spennende apper, besøke nettsider og knipse bilder og video med kameraet. Men mulighetene med teknologien krever også ansvar og modenhet. Når er barna klare for å innta den nye rollen og hverdagen med skjermen lett tilgjengelig i lomma?

Tidspunktet for å gi barnet en mobiltelefon handler ikke bare om alder, men like mye om hvilke behov familien har for å kommunisere med hverandre.

Aller først er det greit å være klar over at det finnes ulike løsninger. Det kan

være en barneklokke med GPS og ringemuligheter. Man kan også velge en enkel mobil med SMS- og ringemuligheter, men som ikke er smarttelefon.

Og så er det selvsagt smarttelefonen, som man kan sette opp med hensiktsmessige foreldreinnstillinger.

De to første alternativene egner seg godt for enkel kommunikasjon med far og mor. En mobiltelefon som ikke er smarttelefon har ikke tilgang til mange apper og spill, men åpner for mulighet til å ringe og sende meldinger til utvidet familie og venner.

Smarttelefonen skiller seg ut og åpner for tilgang til internett og apper, men man kan også sette begrensninger for dette i enhetens innstillinger.

Tidspunktet for å gi barnet en mobiltelefon handler ikke bare om alder, men like mye om hvilke behov familien har for å kommunisere med hverandre.

”

MOBILTELEFON ELLER SMARTKLOKKE?

Klokke med GPS og ringemuligheter

En klokke med ringemuligheter sitter på håndleddet som en vanlig klokke. Som regel har denne innebygget GPS og SIM-kort slik at foreldre kan følge med på barnets posisjon på et kart. Det er gjerne en del begrensninger for hvem barnet kan ringe og sende meldinger til. Men dette er en enkel måte for hovedsakelig foreldre og barn å holde kontakt.

+ Fordeler

Enkelt å holde kontakt med far og mor. Foreldre kan begrense hvem barna kan ha kontakt med. GPS-funksjon gir foreldre oversikt over barnets posisjon. Som regel tåler barneklokker en dunk eller to og litt regn. Kan utsette presset om apper og spill.

- Ulemper

GPS-posisjonering kan feile og batteriet kan gå tomt. En klokke med ringemuligheter er ingen erstatning eller trygghet for oversikt over hvor barna faktisk ferdes. Ofte er barneklokker låst til bestemte mobiloperatører og iblant har disse bindingstid. Mangler funksjonalitet etter hvert som barna blir eldre og ønsker å ha kontakt med venner og utvidet familie. Apple har riktignok lansert en egen smartklokke-funksjon for barn med tilgang til flere apper og funksjoner. Etter vår vurdering er det riktignok en del ulemper med Apple-alternativet med tanke på høy pris og overflødige funksjoner for barns bruk.

Mobil som ikke er smarttelefon

Jo, «dinsaurene» lever fortsatt. Det er fullt mulig å kjøpe mobiltelefoner som ikke er smarttelefoner. Et eksempel på dette er Nokia 8110 4G. Slike mobiltelefoner har gjerne fysiske taster, lang batteritid og beskjedne internett-funksjoner.

+ Fordeler

Rimeligere i innkjøpspris. Mindre press på apper, spill og sosiale medier, selv om det følger med noen apper. Lang batteritid og nødvendige funksjoner for å ringe og sende meldinger.

- Ulemper

Ikke nødvendigvis utviklet spesifikt for barn, selv om det finnes noen modeller som retter seg direkte mot barn. Kan mangle GPS-funksjoner (men noen mobilmerker har dette) og kan ikke alltid kobles til mor eller fars enhet slik at foreldre kan sette innstillinger og begrensninger.

Smarttelefon med foreldre-innstilling

For mange barn dominerer smarttelefonen som førstevalg når mobilkjøpet skal gjennomføres. En smarttelefon er allikevel bare så smart eller dum som man selv velger.

I stor grad kan man begrense skjermtid, apper, kontaktlister, nettsider, funksjonalitet og mye annet via foreldreinnstillinger. Det krever allikevel at foreldre er noe teknisk anlagt. Men både Apple og Google har bakt inn gode foreldreinnstillinger i smarttelefonene sine.

+ Fordeler

Flere mobilmerker å velge fra, og kanskje noe som både far eller mor er kjent med fra før. Flere muligheter med GPS, kamera, forskjellige apper og annen funksjonalitet. Enheten kan «fjernstyres» og tilkobles mor eller fars enhet dersom det er samme operativsystem.

- Ulemper

Kan være dyrt i innkjøp og tåler mindre. En smarttelefon er dekket av glass som tåler minimalt av fallskader. Gir tilgang til internett og et hav av apper og spill og kan skape press på det å bryte aldersgrenser.

MANGE BARN FÅR MOBIL FRA ÅTTEÅRSALDEREN

62 prosent av barn får sin aller første mobil når de er mellom åtte og ti år, ifølge Medietilsynet. Det er allikevel like vanlig å gi barna en mobil enten de er åtte, ni eller ti år.

En del barn har også egen smartklokke eller klokke man kan ringe med. Det er vanligst i aldersgruppen fem til åtte år, hvor 16 prosent av barna har dette.

Hva er grei alder?

Dette er veldig individuelt og varierer fra familie til familie når behovet for kontakt melder seg, mener faglig leder Kjellaug Tonheim Tønnesen i Barnevakten.

Det kan være tilfeller der barna må reise langt for å komme på skolen og har venner som ikke bor i nabolaget, eller barn som bor i to hjem og som ønsker å kunne nå både far og mor.

– Mange lurer på hva som er grei alder for å få sin første mobil. Her er

det ingen fasitsvar. Det er flere faktorer som virker inn; foreldre og barns behov for kontakt med hverandre, barns behov for kontakt med venner, barns ønske om underholdning og statusen det gir å eie en mobil. Også masing og frykt for utenforskap ved ikke å ha, virker inn, sier Tønnesen.

– De fleste barn får smarttelefon. Foreldre bør være bevisst det ansvaret de har for å snakke med og veilede barna til bevisst og trygg mobilbruk.

Foreldre bør også tenke gjennom hvilken type mobil og abonnement som vil passe best, og sette seg inn i muligheter for begrensninger som ligger i innstillinger på mobilen og i abonnementet. ■

Gode råd når barnet skal ha sin første mobiltelefon

Det er flere ting å tenke på når barnet skal ha sin egen mobiltelefon. Her er noen råd som kan forebygge uventende kostnader og overraskelser.

- Ikke velg det nyeste og dyreste. Trenger åtteåringen kamerakvalitet til 13 000 kroner? Det kan skape merkepress i klassen, og i tillegg er det stor sannsynlighet for at barnets første mobil vil gå i bakken en gang eller to. Kan man heller velge en mobil som er arvet fra noen i familien?
- Kjøp et godt etui og en skjermbeskytter.
- Registrer barnets riktige alder i abonnementet. Da vil man kunne unngå telefonsalg og reklame.
- Begrens spesialnumre, innholdstjenester og andre kjøp via abonnementet. Sjekk med mobiloperatøren hva de tilbyr av slike sperrer.
- Sett kjøpssperrer i appbutikkene og gi gjerne barna egne barnebrukere for å hindre kjøp og nedlasting av apper med høy aldersgrense.
- Bruk en skjermlås slik at uvedkommende ikke kommer seg inn på barnets mobil.
- Vær oppmerksom på databruk (dersom barna skal ha tilgang til mobilt internett). Undersøk om mobiloperatøren har en sperre for overforbruk.
- Se hva innboforsikringen dekker av tyveri og reparasjonskostnader. Ofte er det en egenandel som kan være høyere enn prisen på mobiltelefonen.

Barnas mediebruk:

HVA KAN SKOLEN OG HJEMMET SAMARBEIDE OM?



Sosiale medier og spill blir en videreføring av vennskapet i skolegården. Hva må til for at elevene skal trives digitalt? Og hva bør skolen og hjemmet samarbeide om?

TEKST: KJELLAUG TONHEIM TØNNESEN OG KRIS MUNTHE ILLUSTRASJONER: ©TARTILA/SHUTTERSTOCK.COM

Digital dømmekraft handler om å utøve gode holdninger og ta smarte valg på nett. Skolen har et ansvar for å sette tematikken på timeplanen, men det er kanskje på fritiden elevene bruker tiden sin mest på nett, spill og i sosiale medier.

Skap en felles arena

For at barn og unge skal utvikle digital dømmekraft, bør skolen og hjemmet samarbeide. Det kan dreie seg om alt fra å skape en arena hvor foreldre kan dele erfaringer og utfordringer om grensesetting, til å snakke sammen om hvordan man kan ta opp konflikter som oppstår mellom elever.

I forbindelse med arbeidet med Barnevaktens lærerkurs, svarte 166 lærere på hvordan de fikk til skole/hjem-samarbeidet. Erfaringene tilsier at dette ikke alltid er like lett. Fem prosent av lærerne sier at det er enkelt å få til et godt skole/hjem-samarbeid. Samtidig sier 40 prosent at det er utfordrende, mens 47 prosent sier at det varierer fra klasse til klasse.

Enten du er engasjert i FAU, klassekontakt, lærer eller forelder, ønsker vi i Barnevakten å gi noen konkrete tips og råd til hva skolen og hjemmet kan samarbeide om når det gjelder barnas mediebruk. Initiativet kan like gjerne komme fra foreldrene som fra skolen. Sistnevnte har riktignok et særlig ansvar for å være en pådriver i dette arbeidet. Skolen kan også være en arena hvor foreldre blir oppdatert på kunnskap man trenger i bunn for å kunne sette det relevante og gode rammer for barnas mediebruk.

Barnevaktens undersøkelse «Skjernet barndom?» (2020) viste at foreldre ønsket konkrete og klare råd relatert til tidsbruk, aldersgrenser og praktisering av regler rundt barnas skjermbruk.

De ønsket også konkret kunnskap om sikkerhet, filter og smarte innstillinger. Og de ønsker å vite mer om effekten av skjermbruk.

Få «nettrett» på agendaen tidlig

Akkurat det kan ikke understrekes nok. Begynner man å snakke sammen først når det har oppstått et problem på fjerde eller femte trinn, er man litt for sent ute. Barnas mediebruk bør opp som fast tema på agendaen allerede fra første trinn.

Her er foreldremøtene verdifulle samlingspunkt. Om ikke annet så er det fint å gi rom og tid til at foreldre kan snakke sammen om medierelaterede gleder og utfordringer på alle foreldremøter.

Men som lærer kan man invitere foreldrene til å melde inn saker som bør opp tas opp på foreldremøter. Og motsatt trenger man ikke å være redd som forelder for å melde inn noe man ønsker å diskutere i foreldregruppa. Å melde det til læreren som setter det opp som sak, kan være gunstigere enn at man som forelder må ta ordet og kjøre saken i foreldremøtet. Det kan gjøre det lettere for alle å diskutere et tema på lik linje, og det er også gunstigere spesielt med tanke på de eldste elevene som ofte opplever det kompliserende at ens egne foreldre fronter problemstillinger som det er ulike meninger og praksis rundt.

Hva er lærerens rolle?

Læreren skal ikke fremstå som noen «nettvetts ekspert» på foreldremøtet, men mer at man legger til rette for gode samtaler på viktige og relevante problemstillinger som gjelder de fleste hjemmene.

Lærerens viktigste rolle er å sette tematikken på agendaen og gi rom for at foreldre får snakke sammen. Det er også viktig å legge til rette for et foreldremiljø hvor man viser hverandre respekt også når man er uenige i andres syn og praksis. Det vil alltid finnes ytterpunkter i foreldregruppa og forskjellige meninger, og dessuten er det få fasitsvar rundt problemstillingen barn og mediebruk.

Viktige refleksjons-spørsmål for lærere og foreldre:

- Hvordan kan lærere bidra til at foreldre engasjerer seg mer i barns digitale verden?
- Hvordan kan foreldre i klassen og på trinnet få til gode synergier rundt barnas mediebruk?
- Hvordan kan foreldre og lærere samarbeide om utfordrende problemstillinger rundt barnas nettbbruk?

At foreldre kan melde inn saker «anonymt» i forkant av møtet kan være en måte å trygge noen på. Diskusjonsspørsmål og dialog i grupper kan være en annen måte å slippe flere stemmer til. Her trenger ikke læreren å finne opp kruttet opp på nytt. Det er flere ideelle organisasjoner og statlige etater som utvikler modeller og ressurser for hvordan skole og hjem kan styrke samarbeidet om digitale medier og digital dømmekraft.

Dette finner du på barnevakten.no/skole hvor du kan søke på ressurser til foreldremøter.



Hva er digital dømmekraft?

Dømmekraft er å forstå hvordan kunnskap og ferdigheter kan anvendes i nye situasjoner som oppstår, for å utøve en god handling. Når dømmekraft utøves i den digitale verden, kaller vi det digital dømmekraft.

Kilde: Barn og unges digitale dømmekraft, Barnevakten 2020

Hva kan vi diskutere på foreldremøtet?

I tillegg til spesifikke temaer som er aktuelle for din klasse eller foreldregruppe, vil vi i Barnevakten presentere noen aktuelle problemstillinger som kan tas opp på foreldremøtet:

De første skoleårene

- Barnets første mobil. Erfaringsutveksling. Når bør barna få mobil? Merkearepress (må barna ha den dyreste mobilen?). Skaper dette kjøpepress for de andre i klassen. Andre regler for mobilbruk.
- Foreldregruppe på Facebook – hvilke saker kan foreldrene ta opp her? Hva kan ikke diskuteres her (saker som gjelder enkeltelever, klaging og nedsettende prat om skole og lærere og så videre). Hvem skal være administrator for gruppen, skal den oppgaven byttes på med jevne mellomrom?

- Arrangementer der foreldrene kan møtes og bli kjent. Det er lettere å ta opp utfordringer elever imellom dersom man har møtt de andre foreldrene først.

Aldersgrenser

- Aldersgrenser på spill og sosiale medier. Er det viktig å overholde aldersgrenser? Hvorfor eller hvorfor ikke? Hvordan skal man forholde seg til aldersgrensen?
- Er det noen apper og spill som kan være bra og oppbyggende for barn? Er det noen man bør unngå?
- Hva tenker vi om aldersgrenser på filmer og serier som barna ser sammen i bursdager og vennebesøk?

- «Alle andre har, og alle andre får lov» – stemmer det? Hvordan dempe presset? Er det noe vi kan bli enige om som felles rammer?

Konflikt og inkludering

- Hvordan ta opp konflikter mellom elever som oppstår på nett? Hvordan løse ting på lavest mulig nivå? Og eventuelt når skal skolen involveres? Hvordan ta kontakt med andre foresatte/skolen på en god måte?
- En god nettvann. Hvordan kan foreldrene oppfordre egne barn til å utøve gode holdninger mot medeleverne sine i spill og sosiale medier?
- Alle inkludert. Hvordan sikre at alle har noen å være sammen med,

også på nett. Skal man organisere vennegrupper på nett for eksempel?

- Nettmobbing. Hva er nettmobbing? Viktigheten av at foreldrene snakker om dette hjemme for å forebygge digital mobbing. Og hvordan skal vi som voksne håndtere dette hvis det skjer mobbesaker på nett og i spill?

Tidsgrenser

- Tidsgrenser. Erfaringsutveksling. Hvordan reguleres spille- og nettid i de forskjellige hjem? Finnes det noen gode tips? Hva med skjermtid og søvn og skjermer på soverommet etter leggetid? Kan det være tjenlig med felles rammer for når man er logget av på kveldstid?
- Felles offline-tid. Kan man planlegge felles tid for skjermfri slik at det blir enklere for barna å møtes fysisk utenfor skjerm?

Foreldreinvolvering

- Foreldredugnad. Hvordan kan foreldrene involvere seg mer i det barna gjør på nett? Spillkvelder i regi av foreldrene, chattegrupper der også de voksne deltar og så videre.
- Foreldre som rollemodeller. Hvordan kan foreldrene selv fremstå som gode rollemodeller for barna? Hva kan man dele av bilder fra egne barn, bursdager der medelever er til stede, klassefester og andre arrangementer?
- Hvordan kan foreldre få innblikk i det barna gjør på skjermene sine?

Hvordan balanserer man kravene i Barnekonvensjonen; grensen mellom barnets rett til privatliv og barnets rett til beskyttelse?

- Nettvettsamtalen i hjemmet. Hva bør foreldrene prate om med barna sine?

Klassens Snapchat-gruppe

- Som regel har klassen en egen gruppe der de chatter med hverandre på sosiale medier. Hva kan foreldrene gjøre for at kommunikasjonen elevene imellom skal være

best mulig her? Hvilke spilleregler er viktig i en slik chattegruppe? Hvordan sikre at alle får være med?

- Hva med de som ikke har sosiale medier og ikke deltar i gruppen?
- Sikkerhet og personvern.
- Deling av passord. Hvordan sikre at kontoer holdes private og sikre?
- Bildedeling. Hva er lov og ikke lov? Hvordan snakke med barn om å håndtere grenser for seg selv og andre? ■



500 kroner i rabatt på foredrag!*

*Dersom skolen eller barnehagen er medlem i Barnevakten.

Bestill foredrag fra Barnevakten

Ønsker dere å samle foreldrene på din skole til temakveld om barn og mediebruk? Har dere planer om å snakke om nettvett med elever og lærere? Barnevakten bidrar gjerne med oppdatert og relevant informasjon og råd om barn og mediebruk. Finn et opplegg som passer for dere og send en forespørsel til Barnevakten. Vi tilbyr både fysiske og digitale foredrag.

Les mer på barnevakten.no/foredrag

SELVFORSVAR MOT HATPRAT

Hatprat på nettet kan føre til magesmerter, søvnproblemer, selvforakt og sinne. Det er nær umulig å beskytte seg helt mot hatprat, men man kan begrense det.

TEKST: SJUR JANSEN OG KRIS MUNTHE



Hatprat er noen ganger ulovlig og kan straffes, da kalles det hatkriminalitet. Det er ikke alle onde eller sårbare handlinger som er regulert av loven, det er for eksempel i mange tilfeller helt lovlig å lyve i Norge. Det er også lovlig å være utro. Begge deler kan føre til både fysiske og psykiske plager. Slik er det også med hatprat, det er i de fleste tilfeller lov å være en kverulant som sprer uro med ytringer som oppleves som hatefulle.

Men ett sted går grensen. Loven sier at man kan få bot eller fengselsstraff ved diskriminerende eller hatefulle ytringer som rettes mot noen når det gjelder hudfarge, nasjonal eller etnisk opprinnelse, religion eller livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk, eller nedsatt funksjonsevne.

Man rammes av loven enten den hatefulle ytringen er rettet mot en enkeltperson, for eksempel Petter som er hvit i huden, eller en gruppe, for eksempel alle hvite mennesker.



Politibetjent Monica Lillebakken, Oslo Politidistrikt.

Krevende vurderinger

– Begrepet hatprat eller hatefulle ytringer brukes i offentligheten om et bredt spekter av ytringer, som ulike former for hets, trusler, trakassering eller mobbing. Politiet jobber primært med de straffbare, hatefulle ytringene, sier Monica Lillebakken som er politioverbetjent og fagleder for hatkriminalgruppen ved Oslo Politidistrikt.

– Det er viktig å poengtere at det er mange ytringer som er direkte småkløse og som oppfattes av allmenn-

Hva er hatprat?

Begrepet «hatprat» kan inneholde lovlige hatefulle ytringer. Man må skille mellom lovlige og ulovlige hatefulle ytringer. I Norge har vi ytringsfrihet, den er beskyttet av paragraf 100 i Grunnloven. Ytringsfriheten har noen få begrensninger, det er ikke lov med hatefulle eller diskriminerende ytringer mot de gruppene som paragraf 185 nevner i straffeloven. Hudfarge, seksuell orientering og livssyn er blant de områdene som loven har forbud mot. For at en ytring skal være straffbar, må den være hatefull, rettes mot noen, være uttrykt offentlig og omtale en av gruppene som loven lister opp. Du kan lese straffeloven på lovdata.no.

heten som hatytringer, uten at de er straffbare av den grunn. Straffelovens § 185 må alltid vurderes opp mot Grunnlovens § 100 om ytringsfrihet. Vi har de senere år fått flere høyesterettsdommer som gjør det noe enklere for politiet å vurdere disse sakene. Det er likevel krevende vurderinger som ligger til grunn, sier Lillebakken.

Må være gitt offentlig

Høyesterett har ved flere anledninger avgjort hva som rammes av loven. Ytringen må være rettet mot noen, altså en enkeltperson eller en gruppe. Det er derimot lovlig å ytre seg hatefult mot et emne. Det er lov å si at livssynshumanisme eller kristendom er søppel, men man kan ikke komme med hatefulle eller diskriminerende ytringer mot livssynshumanister eller kristne. Det er forskjell på å hate en religion og det å hate menneskene som er tilhengere av religionen.

Ytringen må være gitt offentlig for å være straffbar. Man kan altså sitte i sin egen stue og komme med hatefulle ytringer mot hva man ser på tv, men det kan man ikke hvis man er på fest.

For at en hatefull ytring skal være straffbar, må minst 20 personer ha vært til stede, men det er ikke nødvendig at alle disse har hørt ytringen. Dette betyr at selv små grupper i sosiale medier dekkes av loven, man kan

altså ikke skrive hva som helst i gruppen der skoleklassen kommuniserer.

Kvinner dømt

Høyesterett behandlet en sak der en kvinne utenfor et gatekjøkken sa plutselig til en ung mann av afrikansk opprinnelse: «Kom deg tilbake til Afrika der du kommer fra, jævla utlending». Kvinnen skjelte ut den unge mannen med flere lignende setninger. Retten kom til at ytringene var nedsettende og forhånende og var rettet direkte mot den unge mannen som person. I tillegg var ytringen offentlig og det var mange nok personer til stede utenfor gatekjøkkenet. Kvinnen ble derfor dømt.

En kvinne skrev på Facebook:

«Fandens svarte avkom reis tilbake til Somalia og bli der din korrupte kakerlakk». Høyesterett skrev at selv om Facebook-gruppen var lukket, så må den defineres som offentlig når den har 20 000 medlemmer.

Kvinnens ytring rettet seg til en person, den hadde også referanse til personens hudfarge og dermed også til personens etniske opprinnelse. Høyesterett dømte kvinnen.

Negative sider ved hatprat

Hatprat mot barnet eller grupper som barnet tilhører, kan føre til

FORTS ➤

➤ at barnet blir såret og sint. Det kan også slå ut i magesmerter, hodepine, søvnproblemer og utrygghet. Noen ganger vil personer som blir utsatt for hatprat, trekke seg unna offentlige diskusjoner etterpå, og det er et tap for personen og demokratiet.

En av ti ytringer på Facebook-sidene til NRK og TV 2 er hatefulle, ifølge en undersøkelse fra Likestillings- og diskrimineringsombudet i 2018. De fleste rettet seg mot politisk syn, etnisitet og religion. Halvparten av norske Facebook-brukere dropper å debattere på Facebook på grunn av den negative tonen i debatten, ifølge rapporten.

Hvorfor begynner noen å hate?

Regjeringen delte for noen år siden informasjon om hvem som har høyere risiko for å bli negative ekstremister. Det er ikke sikkert slik radikalisering er direkte overførbart til folk som kommer med hatefulle ytringer, men det kan gi noen indikasjoner.

Dette er tegn som øker risikoen: Tenåringen føler seg diskriminert. Har problemer på skolen. Fattigdom eller omsorgssvikt. Føler at ens religion, kultur, land, nasjon eller lignende er under angrep.

Det som reduserer risikoen er at man har hobbyer eller er aktiv i idrett, har en ressurssterk familie og støtten- de foreldre med god økonomi og at man har mestringsfølelse og opplevel- se av mening.

Hva kan man gjøre?

Et opplagt grep er å sørge for at alle føler seg inkludert og har mening, støtte og trygghet i livet, for da er det mindre grunn til å hate. Hvis ditt barn har god selvfølelse, fordi det får god støtte fra deg i hverdagen, tåler barnet sannsynligvis også bedre ondskapsfulle kommentarer på nettet.

Opplever barn og unge hatprat på nettet, kan de ta skjermbevis. Sett deg gjerne inn i hvordan man tar skjerm- bevis og vis barnet hvordan man gjør

det. Den aller enkleste løsningen er å bruke en ekstra telefon som man tar bilde av skjermen med. Skjermbevis er viktig i tilfelle man skal varsle politiet.

Barnet kan i første omgang si fra til en voksen som det stoler på. Deretter kan dere rapportere til kanalen hvor ytringen er fremsatt i. De fleste sosiale medier har retningslinjer for oppførsel, og ved å rapportere inn brudd, kan personen miste kontoen sin.

En annen løsning er at barnet blokkerer personen, da slipper barnet å se de fæle meldingene. Også dette kan du som voksen finne oppskriften på slik at du kan vise hvordan barnet kan ordne dette selv.

Bør barna svare på hatefulle ytringer?

Det er også mulig å svare personen som kom med de hatefulle ytringene.

Tips mot hatprat

- Sørg for at barnet ditt føler tilhørighet i familien og vennegjengen og har din støtte og tid i hverdagen. Med god selvfølelse og mer mening i livet er det mindre risiko for at ditt barn ytrer seg hatefullt, barnet vil antagelig også tåle bedre å bli utsatt for hatprat.
- Vis barnet hvordan man tar skjermbevis, hvordan man rapporterer og hvordan man blokkerer.
- Snakk med skolen dersom hatprat sprer seg i klassen.
- Anmeld til politiet dersom ytringen er for grov.
- Snakk gjentatte ganger om kildekritikk. Si til barnet at det er lett å la seg påvirke av løgner, juks med statistikk og falske nyheter i sosiale medier.

En voksen kan forhåpentligvis vei- lede om det er fornuftig å gjøre i det enkelte tilfelle. Skal man svare, er det viktig at man selv ikke kommer med hatefulle ytringer.

Et mulig grep er at barnet viser støtte til dem som er utsatt for hat- prat, uten å gå til motangrep mot den hatefulle personen. Det kan skje på nettet eller når man møtes i klassen eller i skolegården.

Man kan også si hva man selv mener, uten å gå i rette med personen som med de fæle ytringene. Hva man velger å gjøre, kommer litt an på hvor trygg man er selv og hvor flink man er til å argumentere.



Anne Birgitta Nilsen, språkforsker ved Oslo Met.

Ikke ta til motmæle

– Noen anbefaler barn og unge til å stå opp mot mobbing og hatprat. Vi bør ikke gi dem slike råd. Det må barnet kunne vurdere selv før de går til handling. I verste fall kan hatet bli vendt mot barna, sier Anne Birgitta Nilsen som er språkforsker ved Oslo Met.

– Fremfor å gå løs på den andre, kan man heller fremme hva man selv mener. At man ikke er enig i det vedkommende har skrevet dersom det dreier seg om deling av fordommer. Å kalle noen rasist er merkelapper som bare skaper enda mer uro. Og har barna kommet over et hatefullt utsagn som de reagerer på, men ikke ønsker å gå inn i diskusjonen, er det mulig å bruke rapporteringssystemet til sosiale medie-plattformen. Det kan også være en måte å si ifra på, mener Nilsen.



Nye former for mobbing på nett

Politibetjent Marianne Irene Holm ved forebyggen- de enhet i Moss, skrev et engasjerende innlegg som ble delt på Facebook-siden til Politiets nettpatrulje – Øst Politidistrikt. Der forklarte hun at mobbing og trakassering på nett har fått en annen form enn før. Mobbingen er mer usynlig for voksne enn da de voksne selv var barn.

Et fenomen som bekymrer Holm er såkalte «expo- sed-kontoer» som dukker opp på plattformer som Snapchat, Instagram og Tiktok. Altså kanaler som barn og unge flest bruker.

– Her deles det private nakenbilder, voldshen- delser og manipulte bilder, for eksempel fra en sexscene der hodene på de involverte er byttet ut med noen fra klassen. Ofte drives kontoen av en eller flere administratorer, og for at noen skal få bli med i gruppen, må de gjerne selv sende inn materi- ale, forteller Holm.

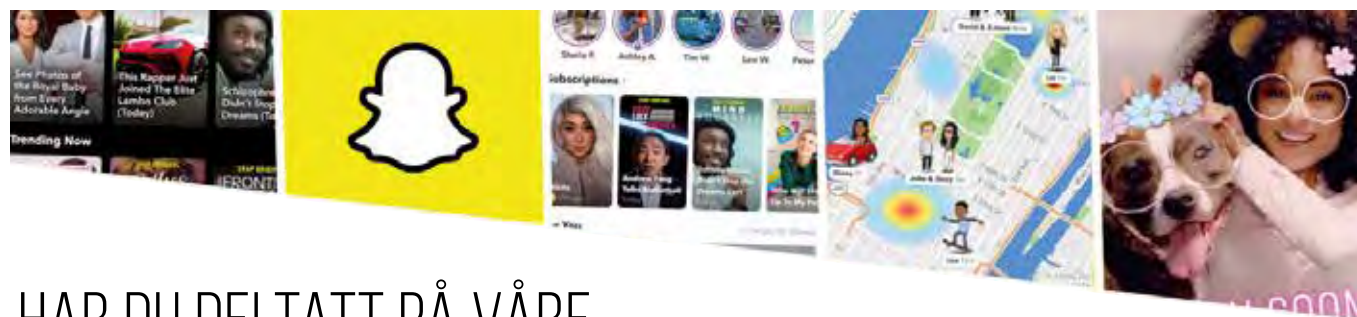
Kontoene kan ha navn knyttet til klassen, skolen eller byen som ungdommene bor i. Gruppene vari- erer også i størrelse.



Politibetjent Marianne Irene Holm ved forebyggende enhet i Moss.

– Bare i løpet av sommeren har jeg fått vite at det i Moss har blitt opprettet mellom 15 og 20 såkalte «exposed-kontoer» på sosiale medier. Kontoene opprettes ofte under falskt navn og bildene og videoene lar seg vanskelig spore. Etter at det er opprettet kontoer, brukes de av mange og innhold deles fritt mellom brukere. Det kan opple- ves som svært vanskelig for den som er utsatt, sier Holm.

En annet negativt fenomen som Barnevakten gjen- tatte ganger har advart mot, er appene som gjør det mulig å sende anonyme meldinger. Slike apper kan knyttes opp mot de mer kjente appene, som for eksempel Snapchat. Når meldingene er anony- me, åpner det for mobbing. En slik app er Sendit. ■



HAR DU DELTATT PÅ VÅRE SUPERPOPULÆRE WEBINARER?



Tusenvis av foreldre over hele landet har vært med på ett eller flere av Barnevaktens webinarer det siste året.

Våre foredragsholdere gir deg nyttig informasjon og steg-for-steg instruksjoner om hvordan du kan gjøre barnas netthverdag både kjekkere og tryggere.

Hver gang tar vi opp et spesielt tema. Vi har hatt webinarer om TikTok, Roblox, Youtube, Minecraft, Fortnite, morsomme spill og apper og mye mer.

Følg med på våre nyttige webinarer i vinter!

Les mer på
[barnevakten.no/
webinar](https://barnevakten.no/webinar)



WEBINAR

Med Barnevakten



HVORDAN HÅNDTERE HATPRAT

TA SKJERMBEVIS

ER YTRING LOVLIG?

NEI

JÅ

POLITI

Dere kan melde ifra til politiet, også dersom dere er usikre på om ytringen er ulovlig. Gå til denne nettsiden: politiet.no/rad

Velg «Hat, ytringer og trusler».

Velg «Hatefulle ytringer».

Trykk på knappen «tips politiet».

Er ytringen gitt av en elev i klassen, kan det være mer hensiktsmessig å snakke med skolen og foreldrene til eleven. La ditt barn ha et ord med i laget før du går til det skrittet.

Alle ondskapsfulle meldinger er ikke nødvendigvis ulovlige. Dere kan likevel rapportere til kanalen, for kanskje er ytringen et brudd på kanalens regler for oppførsel.

Dere kan også forsøke å blokkere brukeren.

RAPPORTERE

Dere kan også rapportere til kanalen der ytringen ble satt frem. Barnevakten forteller på sine nettsider hvordan dere kan gå frem. Gå til barnevakten.no/startside-hatprat/

Velg «Rapportere hatprat i sosiale medier» eller «Rapportere hatprat i spill», der viser Barnevakten hvordan man rapporterer Youtube, Tiktok, Roblox og så videre.

Er det snakk om en skolekanal, kan dere kontakte skolen.

KOMMENTERE

Skal dere svare brukeren i kommentarfeltet? Et barn er kanskje ikke dyktig nok til å debattere mot en voksen kverulant. Kanskje blir situasjonen verre om man svarer eller forsøker hjelpe den som er blitt angrepet. Om man skal svare, må gå på skjønn. Et grep er at andre sier noe positivt til den som er angrepet, uten at de i kommentaren henvender seg direkte til den som angriper. Voksne eller eldre ungdommer, som er mer drevne i debatter, kan velge å svare personen i kommentarfeltet og fortelle at uttalelsene er fæle, uriktige eller ulovlige.

BLOKKERE

Dere kan også blokkere brukeren slik at barnet slipper å se meldingene. Det er ikke mulig i alle sammenhenger, men sjekk hva appen sier om blokkering.

TA VARE PÅ BARNET!

OPPI DET HELE ER DET VIKTIG Å BRUKE TID
SAMMEN MED BARNET FOR Å DEBRIEFE.

Spill og apper som fremmer

Få tips til spill og apper som kan skape medfølelse og økt bevissthet om viktige tema. I disse appene kan du overta mobiltelefonen til en seksten år gammel flyktning eller ta hånd om et adoptivbarns fysiske og mentale helse.

TEKST: KRIS MUNTHE

Flere tips

Spill som handler om omsorg og det å hjelpe andre:

Little Fox Animal Doctor
Planet Zoo
Toca Life: Hospital
Ori and the Will of the Wisps
Psychonauts 2

Spill som dreier seg om samarbeid:

Pode
Unravel og Unravel 2
It takes Two

Spill som fremmer og utforsker andre kulturer:

Raji: An Ancient Epic
Assassin's Creed Discovery Tour



©Leamy Land

EMPATI OG FORSTÅELSE

Spillmediet kan brukes til så mangt. I det ene øyeblikket kan man lære mer om hva som må til for å drifte by og samfunn i Cities: Skylines eller dra tilbake og utforske vikingtiden i det neste. Spill har en unik evne til å skape engasjement og interaktivitet.

Noen spill og apper tar også opp tematikk som fremmer empati og forståelse. Spilleren kan da ta valg som direkte påvirker de berørte i historien. Dette kan være et utgangspunkt for etisk refleksjon og læring når man ser at valg har konsekvenser.

Som et middel mot hatprat, nettmobbing og fremmedgjøring – her er noen forslag til spill og apper som gir innblikk i andres perspektiver.

Women Who Changed the World

Android (Google) PEGI 3
iOS (Apple) 4+

Denne appen formidler historien til helter som Malala Yousafzai, Amelia Earhart, Marie Curie og Rosa Parks, for å nevne noen. Femten kvinner fra hele verden blir presentert gjennom denne flotte appen.

Måten dette skjer på er ved at barna trykker på ikoner som starter historien til hver av kvinnene.

Deretter begynner en minibiografi med tekst, bilder og animasjoner som er tilpasset for barn. Utviklerne har til og med påkostet seg norsk tekst, noe som gjør at appen blir mer tilgjengelig for oss her til lands.

Dette er dermed en suveren app og et godt startpunkt for å lære mer om viktige kvinner i historien og man får innblikk i tematikk som dreier seg om urettferdighet, rasisme og segregering, samt annen form for heltemot. Anbefales fra ni år. Sjekk også ut appen **Ekstraordinære kvinner** fra samme utvikler.

Lær om tøffe kvinner som Rosa Parks og Malala Yousafzai.

Les og se historier fra barn over hele verden.



©Globe Smart Kids

One Globe Kids – Friends

iOS (Apple) 4+

Appen **One Globe Kids – Friends** formidler hverdagen til barn fra hele verden. På menyen står Palestina, Israel, Haiti, Indonesia, USA, Norge og mer. Det er totalt 12 barn og deres historier å velge fra.

Når man trykker seg inn på ønsket land får man opplest en historie (på engelsk) der man får innblikk i barnets hverdag. Her er det beskrivelser og bilder som tar for seg skolen, mat, familieliv og lek. I tillegg kan man øve på ord og setninger fra lokalspråket og lese enkle fakta om barnets land. Man blir også oppfordret til å svare på en rekke spørsmål.

Appen er gratis å laste ned, men krever kjøp for å få tilgang til alle historiene i appen.

Finding Home

Android (Google) PEGI 3
iOS (Apple) 9+

Lån mobiltelefonen til ei jente på flukt.

I denne gratisappen som er utviklet av FNs høykommissær for flyktninger, møter man seksten år gamle Kathijah som må klare seg på egenhånd. Landet er i kaos og familien er borte. Appen i seg selv ser ut som en mobiltelefon, og historien formidles ved at andre, fiktive personer sender meldinger og ringer hovedpersonen. Som «spiller» må man ta valg på hovedpersonens vegne, med alle dilemmaer som oppstår i det. Appen er gripende og sterk med et innblikk i tilværelsen som ung flyktning.



© UNHCR Malaysia

My Child Lebensborn

Android (Google) PEGI 12
iOS (Apple) 12+

Håndter mobbing, skam og utestengelse.

I spillet **My Child Lebensborn** tar man rollen som en adoptivforelder for et barn som stammer fra en tysk soldat i etterkrigstiden i Norge. Inn i hjemmet kommer en liten gutt eller jente, avhengig av hvilket kjønn man velger. Det er trange kår fra før av i etterkrigstiden, med begrenset tilgang til mat, klær og utstyr.

Mobbing på skolen, ondsinnede naboer, lærere som bygger opp under plagingen – det er harde kår for den nye poden, og som omsorgsperson, ofte fortvilende å se på. Spillet formidler et sterkt tema med en hovedperson som viser følelser og reagerer på dine valg du tar som voksen.

Spillet krever at man klarer å håndtere tid og ressurser på en god måte. Man må prioritere nødvendige oppgaver, og man må forsøke å vise støtte i en situasjon som ofte er fortvilende og nærmest umulig til tider, samtidig som man må gjøre det beste man kan for å hjelpe til.

©Sarepta Studio



HVOR DÅRLIG SAMVITTIGHET BØR JEG EGENTLIG HA?

La oss være ærlig. Å være foreldre er ingen spøk. En ting er å klare oppgaven sånn helt ok når hverdagen ruller og går med sine rutiner. Men når det kommer en altoppslukende pandemi som setter alt på prøve så gjør ikke det jobben noe enklere.

TEKST: HEGE KASPERSEN

La meg ta deg tilbake i tid. Vi starter like etter nyttår, de første dagene i 2020, da jeg fortsatt var en gift trebarnsmor og korona var noe som bare fantes i Kina. I huset med to voksne og en normal hverdag prøvde vi så godt vi kunne å komme inn i rutiner etter julefeiring og mange fridager utenfor rutiner. Jeg hadde det årlige samvittighetsoppgjøret med skjermtid og innføring av rutiner igjen. Lite visste jeg at jeg to måneder senere skulle være midt i mitt livs største krise og på trappene av en unntakstilstand vi ikke har vært vitne til siden etter krigen.

Som utdannet lærer og foredragsholder i Barnevakten, var jeg ansett som en av «ekspertene» på dette med grensesetting på skjerm. Og selv om jeg hadde de samme utfordringene som alle andre familier, så hadde jeg en følelse av at det gikk nokså bra. Så skjer det. Samlivsbruddet som kappet beina av meg som menneske og mor. Og en måned etter står vi med begge føttene plantet midt i en lockdown. Da var plutselig alle prinsipper og evne til å bruke all kunnskapen jeg



Foto: Privat

Jeg kan kanskje senke
skuldrene og ikke tenke
at jeg er en så forferdelig
dårlig mor allikevel.



hadde om skjermtid og grensesetting, vanskelig å dra opp til overflaten.

Ny vane – eller uvane?

I starten av pandemien var vi foreldre i samme bås. Jeg opplevde at mange slapp opp tøylene og tenkte at dette ikke kom til å vare så lenge, så vi kunne med god samvittighet la det stå til. De fleste anerkjente at barna fikk bruke mer skjerm uten at vi så skjelt på hverandre eller klandret oss selv. Plutselig la jeg merke til at dette ikke var så lett å endre etter hvert som samfunnet åpnet opp igjen, og barna kunne løpe mer fritt ute. Nå var de blitt vant til mer skjermtid, jeg var blitt vant til pausene, og plutselig hadde dette utviklet seg til en vane eller kanskje uvane, det var det jeg ble usikker på. Den dårlige samvittigheten vokste i takt med skjermbruken og jeg begynte å lure på om jeg egentlig egnert meg som mor allikevel. Så sitter jeg her da, et og et halvt år etter at Norge var i lockdown, og kjenner fortsatt på den dårlige samvittigheten. Det er jo ikke det at barna mine ikke er sosiale med andre barn. For sosiale er de. Tidvis sitter alle tre

barna og chatter med hver sin venn og samarbeider om spillet de spiller. Min datter lager filmer og har med kusina si på de utroligste hverdagsgjøremål. Og med familie og venner på flere steder i landet er det ganske mange positive sider med det å kunne møtes på nett.

Men hva nå?

Så spørsmålet er vel hvor dårlig samvittighet jeg skal ha. Datteren min har lært seg å redigere filmer, og har fått seg nye venner på nettet. Sønnen min på seks år får snakke med sin bestevenn i Oslo, og har lært seg mer engelsk enn jeg kan forvente at han lærer de tre første årene på skolen.

Og nåringen min får den vel trengte pausen sin fra andre folk. Og ikke nok med det har mamma blitt en gamer, nå er det jeg som leder i Muscle Simulator i Roblox.

Jeg trenger nok fortsatt å jobbe for at vi skal være mer tilstede her og nå. Samtidig vet jeg at barna mine har et annet forhold til det å være sosial på nett enn meg. ■

Jeg vet at barna mine har et
annet forhold til det å være
sosial på nett enn meg.



Ps: Og for ikke å stå i fare for å få medaljen for tidenes kjipeste mor, så får barna mine frisk luft og bevegelse altså. De får masse kjærlighet og omsorg også. Det er bare det at skjermen har blitt en litt større del av livet vårt enn jeg tenkte den skulle.



© mother ana / Shutterstock.com

VÅRE ALLER BESTE FILMTIPS

Bare det beste er godt nok når familien skal samle seg foran tv-skjermen med en god film. Her finner du et knippe at filmer som har fått aller høyeste terningkast av oss i Barnevakten.

TEKST: RUNE H. RASMUSSEN



KULE KIDZ GRÅTER IKKE

Norsk drama, 2013
Vi anbefaler fra 9 år

Dette er en sterk, veldig trist, men samtidig oppløftende norsk barnefilm om fotballjenta Anja, som får kreft. Filmen tar opp et alvorlig tema på en meget god måte, og anbefales for barn fra ni år. Det er modig og viktig at man vier en helaftens spillefilm til et så tøft tema som kreftsyke barn. Filmen balanserer alt det triste på en flott måte med varme, kjærlighet og gledene i livet. Filmen legger til rette for gode samtaler, vekker omtanke og gir økt innsikt i livets vanskelige sider.

Kule kidz gråter ikke er ingen dramatisk film, og har aldersgrense tillatt for alle. Men dette er ikke en film for de yngste. For elever på mellomtrinnet i barneskolen og ungdomsskolen derimot, er dette en usedvanlig god film som kan gi verdifull innsikt i forhold til alvorlig sykdom, styrken i kjærlighet og hva det betyr å være menneske.



PSYCHOBITCH

Norsk drama, 2019
Vi anbefaler fra 14 år

Marius er «flinkisen» i klassen. Frida er outsideren. Når de skal gjøre gruppearbeid sammen krangler og slåss de, men samtidig oppdager de ting ved seg selv og hverandre som sender dem inn i en turbulent personlig omvendning.

Psychobitch er en praktfull norsk ungdomsfilm med et sterkt og gripende budskap. Historien er glimrende for ungdom – den er relevant, engasjerende, innsiktsfull og utfordrende. Filmen griper tak i oss og viser sin styrke; det blir så veldig tydelig at livet styres av personlige forestillinger, sosiale konstruksjoner og omgivelsenes forventninger. Men hva må da til for å kunne se både seg selv og andre for det mennesket man virkelig er, og slippe seg fri i en ekte og sunn identitet?



TOMBOY

Fransk drama, 2011
Vi anbefaler fra 12 år

En sjarmerende og gripende fortelling om ti år gamle Laure, som gir seg ut for å være gutt. Uten store fakter og med stor sans for humor forteller filmen en ektefølt historie om en ung jente som føler seg mer som en gutt enn som en jente. På lavmælt vis får vi innblikk i tilværelsen til et barn som tester ut identiteten sin, uten å presentere noen forhistorie eller ta stilling til det hun gjør. Det blir opp til seeren å reflektere over de mange temaene som bringes til overflaten.

De mellommenneskelige relasjonene Laure har utgjør grunnlaget for historien – forholdet til Lisa, søsteren, foreldrene og guttene i nabolaget defineres av og endrer seg i forhold til hvem som vet hva om henne. Og når det som begynte som et uskyldig eksperiment etter hvert blir en belastende hemmelighet, må Laure ta følgene av at hun har vært uærlig. Dette er et særdeles velspilt drama som tar for seg oppvekst, kjønnsroller og mellommenneskelige forhold på en meget god måte. **Tomboy** er tillatt for alle, men filmen egner seg likevel best for ungdom fra tolv år, da det kreves modenhet for å forstå tematikken.

HISTORIEN OM PI

Amerikansk drama, 2012
Vi anbefaler fra 11 år



Historien om Pi fascinerer like mye som den skaper refleksjon og ettertanke. For det første er dette en spektakulær og spennende historie, der det voldsomme skipsforliset og følgende uforutsigbare og realistiske forholdet mellom en gutt og en stadig mer sulten tiger får deg til å sitte på kanten av setet. For det andre har regissør Ang Lee laget en visuelt fantastisk og fascinerende film, med bilder så vakre at man måper. Og for det tredje – her er det de virkelig store spørsmål i livet som tas opp, og det gjøres med intelligens, åpenhet og nysgjerrighet. Filmen skaper refleksjon, er fordomsfri og åpen, og tilbyr et friskt, klokt og nyttig perspektiv på hva det vil si å være menneske.



LØVETANNBARN

Fransk/sveitsisk animasjonsfilm, 2016
Vi anbefaler fra 9 år



Løvetannbarn er strålende filmkunst, der man med humor og stor hjertevarme skildrer livene til en gruppe barnehjemsbarn. Vi blir kjent med en gruppe barn som har mistet all trygghet i tilværelsen, gjennom ulike typer for omsorgssvikt. Måten man skaper medfølelse for og innsikt i dype psykologiske og relasjonelle problemer er intet mindre enn mesterlig. Animasjonen er særpreget, der figurene og omgivelsene spiller karakterenes indre – både de følelsesmessige sårene og den barnlige gleden, naiviteten og optimismen. Dette er en film vi anbefaler på det varmeste å se sammen med barna – og snakke sammen om etterpå. På grunn av den alvorlige tematikken egner filmen seg best for barn fra ni år.



INNSIDEN UT

Amerikansk animasjonsfilm, 2015
Vi anbefaler fra 6 år



Visste du at inne i hodene våre sitter følelsene våre ved spakene til et spillkontroll-lignende sentralbord og styrer hva vi føler? Slik er det ihvertfall i denne filmen, der de fem følelsene i elleve år gamle Riley må gjennom en lang og lærerik reise når Riley går gjennom en veldig vanskelig periode i livet.

Den flotte filmen fra Pixar har et fantastisk budskap, fortalt med varme, mye humor og litt spenning – samtidig som den formidler noe viktig og innsiktsfullt om følelseslivet til oss mennesker, og ikke minst om store forandringer i livet. Her har filmskaperne tydelig hatt som utgangspunkt å formidle noe svært innsiktsfullt til barn om hva det betyr å være menneske, og bygget filmen rundt dette. Og de har lyktes til fulle.

HOKUS POKUS ALBERT ÅBERG

Norsk animasjonsfilm, 2013
Vi anbefaler for alle



Dette er en flott film om Albert Åberg som anbefales på det varmeste for de yngste. Filmspråket er enkelt og håndgripelig, og filmen har den sjeldne egenskap at barn kan søke den dybde som passer dem ut fra alder og modenhetsgrad. Historien blir en reise for Albert, der han utvikler seg fra en overbevisning om at han er stor nok til å ha ansvar for en hund, via en erkjennelse om at han kanskje ikke er det, for til slutt å bli en gutt som tar ekte ansvar og er ærlig med seg selv og andre.



OLE BRUMM

Amerikansk barnefilm, 2011
Vi anbefaler for barn opp til 10 år

Det er morgen i Hundremeterskogen og Ole Brumm våkner med rumlende mage. Han er så sulten på honning, men alle krukkene hans er tomme. Dermed må Brumm rusle ut og spørre vennene sine om noen av dem kan hjelpe ham med å få stillet sulten. Det blir starten på en dag full av artige, rare og bittelitt skumle hendelser.

Denne fargerike tegnefilmen sprudler av fortellerglede og byr på en sjarmerende og lærerik historie som anbefales på det varmeste for de yngste. Hovedbudskapet dreier seg om vennskap, felleskap og viktigheten av å samarbeide. Etter filmen vil barn sitte igjen med et tydelig bilde av hvor verdifullt det kan være å sette venner foran egne behov. Filmene er usedvanlig godt egnet for de yngste, som både får underholdning og læring.

Med stor hjertevarme og strålende fortellerkunst gir Studio Ghibli oss en historie om å finne seg selv og sin plass i verden. Filmen skildrer en ung jentes indre kamp. En kamp som hun bare delvis er bevisst på at foregår. Anna føler seg ensom og isolert fra verden, og reagerer med å bli menneskefiendtlig. Samtidig får vi tidlig hint om at det ligger noe i Annas psyke og tidlige barndom som kan forklare noe av Annas følelser.

Fra dette startpunktet flettes det elegant ut en fascinerende historie som får oss til å undre, reflektere og ikke minst ha stor medfølelse med denne jenten. Et mesterlig aspekt ved filmen er hvordan den klarer å gjøre seg aktuell og interessant for en svært bred aldersgruppe og ulike modenhetsnivåer. Filmen gir blant annet foreldre en ypperlig anledning til å ha en dialog med barna om hvor viktig det er å snakke om vanskelige ting.



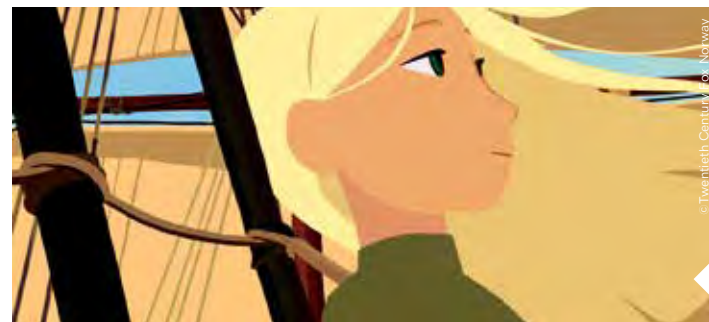
MARNIE – MIN HEMMELIGE VENNINNE

Japansk animasjonsfilm, 2014
Anbefales fra 6 år



EVENTYR I ARKTIS

Dansk/fransk tegnefilm, 2016
Barnevaktens vurdering: Anbefales fra 6 år



Dette er en strålende tegnefilm om den tøffe jenten Sasha, som legger ut på ekspedisjon mot Nordpolen for å redde bestefaren og familiens ære. Filmen begeistrer med en særegen, flott animasjonsstil og en gripende historie om sterke mennesker. Utviklingen til Sasha er en flott karakterstudie som man kan lære mye og bli inspirert av.

Her møter vi en sterk ung jente som drives av kjærlighet, visshet og vilje. Hun forstår hva bestefaren har tenkt, og selv om hun motarbeides av alle så står hun på sitt. Det fører henne helt aleine ute i verden, der hun møter alt fra vulgære sjøfolk og lurendreiere som vet å utnytte en naiv jente, til godheten blant ærlig arbeidsfolk. Sasha må legge fra seg rikmannsnykkene, og lærer både å gjøre og sette pris på en ærlig dags arbeid.



AMAZONIA

Fransk/brasiliansk familiefilm, 2015
Vi anbefaler fra 6 år

En liten capuchin-ape befinner seg på et lite transportfly som må nødlande midt i Amazonas. Den vesle apen våger seg forsiktig ut i jungelen, der han kommer over et imponerende mangfold av dyr, insekter, planter og vekster. Alt er vakkert og fascinerende, men noe er også litt skummelt og ekkelt. Snart havner han på en lang ferd gjennom regnskogen, nedover den store elven. Uten et eneste ord skildrer denne filmen det ubegripelig flotte dyre- og plantelivet i Amazonas. Dette er et fascinerende og unikt eventyr som vekker naturglede, nysgjerrighet og engasjement for å bevare regnskogen.





OPPGAVER Å GJØRE GAME ON

Spill til glede og lek ☐ Skriv din egen spillanmeldelse ☐ Lag en spillavtale ☐

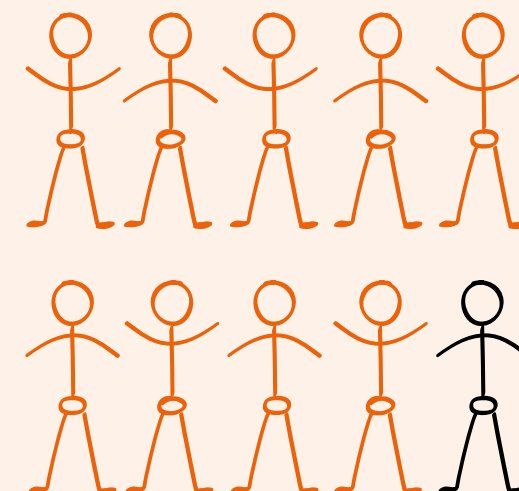
Hva synes du er bra med dataspill? Hva er dumt? Skriv din egen spillanmeldelse! Her er noen enkle oppgaver du kan gjøre, enten aleine eller sammen med en voksen

SPILL TIL GLEDE OG LEK

Visste du at?

Nesten 9 av 10 barn spiller. Barn forteller at spill er bra fordi:

- Gaming gjør at man blir **flinkere i engelsk**
- Å spille er sosialt
- Man kan lære mye av spill
- Gaming er en **fin måte å oppleve historier på**



Hva mener du?

Dette synes jeg er **bra** med dataspill

1. _____
2. _____
3. _____



Dette synes jeg er **dumt** med dataspill

1. _____
2. _____
3. _____

Fem spill jeg spiller **akkurat nå**

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Lag en spillanmeldelse?

I en spillanmeldelse skal det komme frem hva som er bra og hva som ikke er så bra med et spill. Her er det din mening som teller. Jo mer din mening kommer frem, jo lettere er det for andre å vite om dette er et spill de bør velge eller ikke.



Navn på spillet: _____

Anbefalt aldersgrense: _____

Sjanger: _____

Dette handler spillet om: _____

Beskriv hovedpersonen i spillet:_____

Dette synes jeg er bra med spillet (her kan du f. eks nevne grafikken, hva som gjør spillet gøy osv.): _____

Dette kunne ha vært med i spillet: _____

Terningkast (tegn inn prikker)



Spillavtalen

Her kan du og foreldrene dine bli enige om noen regler for spillingen.

Så mye skal jeg få lov til å spille: _____

(For eksempel et fast antall timer per dag, at spillingen kan foregå mellom visse klokkeslett og dager. Dere kan også bruke skjemaet under)

Mandag	Tirsdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lørdag	Søndag



Skal jeg få bruke penger på å kjøpe ting i spill (skins, lootboxes osv.)?

JA	NEI

Så mye penger kan jeg bruke på spill i uken: _____

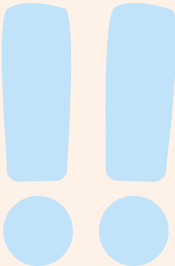
Andre regler:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____



Dette må foreldrene mine gjøre for at jeg skal ha det bra med spillingen min: _____

Konsekvenser hvis spillreglene blir brutt: _____

Belønning hvis reglene blir holdt: _____

Signatur barn

Signatur foreldre

.....

.....

QUIZ



HVEM VET MEST OM SKJERMBRUK I FAMILIEN?

Her finner dere spørsmål som hele familien kan bryne seg på. Svarene finner dere på side 53.

FILM OG TV

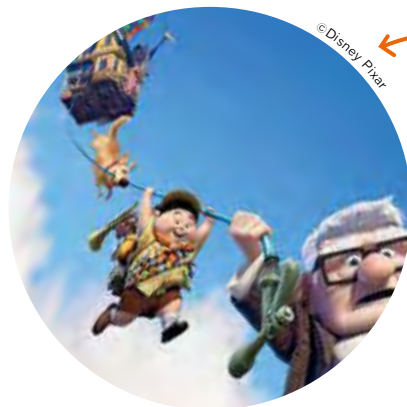
6+

1. Hvem er eieren av **Knerten**, den lille snakkende kvisten?
2. Hva heter tvillingbrødrene i **Kaptein Sabeltann**?
3. Hvilken farge er «Poppy», fra filmen **Trolls**?
4. Hva heter reven i **Dora Utforskeren**?
5. Hvilke dyr er karakterene i serien **Paw Patrol**?
6. På hvilket språk er NRK-super serien **leŽár**?
7. Hva heter lillebroren til **Peppa Gris**?



9+

1. Hva er det som gjør at huset i filmen **Se opp** flyr av gårde?
2. Hva heter havguden i **Vaiana**?
3. Hvordan kan barnevakten **Mary Poppins** fly?
4. Hva heter serien om **Miley** som lever et skjult liv som kjent popartist?
5. Hvilket **NRK Super-program** om dyr er på sin 19. sesong?
6. Hvor mange sesonger finnes av NRK-serien **Klassen**?



FULLFØR SANGTEKSTEN

6+

Eksempel: «Kaptein Sabeltann, er en» ... Svar: Farlig mann

1. «Først var jeg en så ble vi til to, vi kan bli tre om vi bygger en bro ...»
2. «Bæ bæ lille lam, har du noe ...»
3. «Ser du står alein, har alle glemt ...»
4. «Conceal, don't feel, don't let them know. Well, now they know ...»
5. «På låven sitter nissen ...»

VINTEREN ER HER!

6+

1. Hva heter filmen der barn reiser til Nordpolen med et ekspresstog for å møte Julenissen?
2. Hva heter filmene om gutten som blir glemt igjen hjemme når familien reiser på juleferie?
3. I 2016 hadde NRK-julekalenderen **Snøfall**, hva het NRKs julekalender i 2020?
4. Hva heter den grønne karakteren som prøver å stjele julen?
5. Hvilket land er **Frost**-filmene inspirert av?
6. Hva het den snakkende tøffelen fra NRKs julekalender i 1979?
7. Hvilken kjent ballettforestilling vises hvert år i julen?



12+

UNGDOM, GODT OG BLANDET

1. Hvilket hus fra Galtvort (Harry Potter) mangler her? *Griffing, Ravnklo og Smygard*
2. Hva heter den superkjente Tik Tok-stjernen Charli, til etternavn?
3. Hva heter nettstedet som noen ganger kan hjelpe deg å slette uønsket innhold fra nettet?
4. Hva heter eieren av Facebook og Instagram?
5. Må influensere merke innlegget sitt med «reklame» dersom de får betalt for å snakke om et produkt?
6. Hva heter Nora fra NRK-serien **SKAM**, i virkeligheten?
7. Hvilken norsk barne-tv-figur gjør en opptreden i den nyeste James Bond-filmen?



ENDELIG ER YOUTUBE BLITT TRYGGERE FOR DE STØRRE BARN

Youtube Kids har allerede vært en stund, men i år lanserte Youtube også tryggere innstillinger for de større barna. Les mer om hvordan du kan «barnesikre» Youtube for store og små.

TEKST: KRIS MUNTHE

Hvert eneste minutt lastes det opp over 500 timer med videomateriale på Youtube, og i mylderet av innhold er det mye som kan være både underholdende og lærerikt for barn å se på.

Mange får se på Youtube allerede i småbarnsalderen. Men innhold som er ment for voksne og innhold som er ment for barn lever side om side i videouniverset. Fra koselige barnesanger og tegnefilmer kan det også dukke opp krig, reklame og andre inntrykk som ikke egner seg for de yngste. Heldigvis er det mye man kan gjøre for å skjerme barna fra uønsket innhold og interaksjon med andre mennesker. Youtube har også 10 000 moderatører som jobber med å luke vekk ulovlig innhold.

Hva er egentlig Youtube?

Youtube er et sted der man kan se eller dele videoer med andre. Alt på plattformen er laget av brukerne, og utviklerne sier at over to milliarder brukere logger seg på hver måned. Det er kanskje ikke så rart når Youtube finnes til alt av smarttelefoner, spillkonsoller, datamaskiner og smart-tv.

Youtube er på sett og vis også et sosialt medium, i og med at brukerne kan følge og kommentere hverandres videoer. Nytt i år er lanseringen av Youtube Shorts, som er en funksjon i appen for deling av korte videosnutter – en slags kopi av Tiktok. For de aller yngste har utviklerne

laget Youtube Kids, som har mindre reklame og et strengere innholdsfilter enn vanlige Youtube. Men foreldre kan også tilpasse «vanlige» Youtube til de større barna.

Hvor mange barn ser på Youtube?

Hele 72 prosent av barn mellom ett og fem år ser på Youtube eller

Youtube Kids, og for de mellom ni og 18 år, ser omtrent ni av ti barn på Youtube, ifølge Medietilsynets undersøkelser.

Google oppgir at det er 13-årsgrense for bruk av Youtube. Samtidig

FORTS. ➔

Youtube-tips

- Youtube har mye reklame. Hvis man ikke ønsker at barn skal se på reklame, kan man kjøpe et Youtube premium-abonnement for hele familien. Det gjør det også mulig å laste ned videoer når man er på farten.
- Youtube-appen på mobil og nettbrett har en del ekstra funksjoner. Gå til innstillinger og generelt. Her kan du be appen om å minne barna om å ta pauser og få påminnelser om leggetid.
- Hvis man ikke bruker foreldreinnstillingene, kan man også slå på «begrenset innhold-modus» på hver enkelt enhet barna bruker. Dette er et filter som fjerner en del, men ikke alt av upassende videoer på plattformen. Foreldrestyrt Youtube er uansett et bedre alternativ enn å ikke ha det.
- Inne på autoavspilling i innstillingene kan man slå av at videoer skal spilles av automatisk. Autoavspilling er slått av på foreldrestyrte kontoer og Youtube Kids.
- Gjør barna oppmerksom på hvem de abonnerer på (følger) og hvilke videoer de liker på Youtube. Videoplattformens algoritmer vil foreslå mer av det samme. Det kan derfor være lurt å være litt kritisk til hva barna ser på. Det finnes også en «ikke interessert-knapp» og «ikke anbefal innlegg fra denne kanalen» slik at barna kan si ifra at de ikke ønsker mer av samme innhold.
- Sett en upassende video? Vis barna rapporteringsknappen og lære dem å bruke denne.
- Husk at ingen filtre er perfekte. Det vil fortsatt kunne dukke opp innhold på plattformen som du ikke ønsker at barna skal se.

Tilpass Youtube Kids for de aller yngste

Youtube Kids har strengere innholdsfilter, flere foreldreinnstillinger og mindre reklame enn «vanlige» Youtube. Dette kan derfor være et alternativ for de aller yngste i husholdningen.

Slik setter du opp Youtube Kids for barna

- Last ned og åpne appen og velg «jeg er forelder».
- Her kan man logge på med en forelders Google-konto (valgfritt) for å få flere foreldreinnstillinger.
- Lag så en profil på vegne av barnet ditt.
- Velg så innholdsfilter basert på alder, eller «godkjenn» innhold selv. Da kan du velge å kun gi barnet tilgang til enkeltvideoer som du velger ut.
- Eventuelt kan du velge en ferdig alderskategori.

Flere innstillinger for Youtube Kids

- Når barna bruker appen trykker du på hengelåsen.
- Velg «jeg vil angi min egen adgangskode» eller svar på regnestykket. Det er best å lage en kode slik at barna ikke kan endre på foreldreinnstillingene senere.
- Trykk på innstillinger og velg barnets brukernavn.
- Her kan du skru av søkefelt slik at barna ikke kan søke etter videoer dersom du ønsker det.
- Man kan også legge til eller fjerne videoer dersom innholdsfilteret er på det strengeste der foreldrene velger hvilke videoer barna skal få tilgang til.
- Du kan også sette seerloggen på pause, altså hindre appen i å foreslå nye videoer til barna basert på det de søker og ser på.
- Man kan fortelle barna om rapporteringsknappen for å rapportere videoer til Youtube. Denne finner man ved å trykke på videoen når man ser på den, så velge flagget og rapporter.



➤ sier Google at yngre barn kan bruke videoplattformen dersom tjenesten blir «aktivert» av foreldrene. I praksis betyr det at foreldrene lager en barnekonto som de administrerer. Og det er ganske lurt fordi man kan sette opp en del innholdsbegrensninger som gjør Youtube tryggere for barna.

I app-butikkene brukes merkeordninger som er basert på innhold og egnethet. I App Store er Youtube merket 17+ år, mens det i Google Play er oppgitt at «Foreldreveiledning anbefales». Youtube Kids derimot, er merket 4+ år i App Store og PEGI 3 år i Google Play.

Hvorfor er Youtube så populært?

Youtube er enormt. Svært mange går dit for å finne musikk, spillvideoer, underholdning, kjendisnytt og lærerike filmer. Det er alltid noe nytt å

oppdage i et univers som aldri går tomt for innhold.

I tillegg er det samhandling og kommunikasjon på en annen måte enn om man bare ser på en vanlig film eller tv-sending. Her kan man «like» og kommentere på hverandres videoer og diskutere med andre, i tillegg til selv å laste opp innhold dersom man har en brukerkonto med alder oppgitt til over 13 år.

Mange barn finner også heltene sine her, enten det er spillvideoer eller mote og sminke som står på menyen. I den andre enden står en som prater direkte til publikummet sitt med en påvirkningskraft både på godt og vondt.

Ta Youtube-praten med barna

Selv ikke all verdens tekniske løsninger og filtre vil kunne beskytte

barna for alt. Ettersom innholdet på videoplattformen er laget av brukere over hele verden, vil det kunne dukke opp upassende videoer, budskap eller reklame som barn ikke bør se.

For de aller yngste kan det være lurt å tenke praktiske rammer. For eksempel at Youtube-tittingen først og fremst skal skje på familiens tv. Har man en smart-tv, eller en strømme-enhet som en Chromecast eller Apple-tv, er det fort gjort å sende videinnhold opp på tv-skjermen der man som voksen har oversikt.

For de større barna er det viktig å ha dialogen på plass. At man prater med barna om trygg bruk av Youtube, hva som kan være problematisk, og at barna vet at de kan si ifra til en voksen dersom de ser noe som gjør dem triste eller redde. ■

Tilpass «vanlige» Youtube for større barn

Etter hvert som barna når litt oppi skolealder kan Youtube Kids virke mangelfullt med tanke på innhold og kanskje noe barnslig. Nylig har Google sluppet foreldreinnstillinger som gjør at også «vanlige» Youtube kan tilpasses større barn. Det vil tilpasse og redusere reklame, stenge kommentarfelt, begrense innhold og hindre barna fra å selv laste opp videoer.

Slik setter du opp foreldrestyrt Youtube

- Opprett en Google-bruker til deg selv (hvis du ikke har en fra før) og en til barnet ditt på g.co/yourfamily.
- Logg på Youtube med barnets brukerkonto.
- Barnet får så beskjed om å spørre om tillatelse fra forelderen for å logge seg på.
- Skriv inn din egen (forelderens) kontoinformasjon.
- Velg Youtube (parent supervised).
- Her kan du velge innholdsfiltere 9+ år, 13+ år og «det meste av Youtube».
- Logg så inn på Youtube med barnets brukerkonto.

Flere innstillinger for foreldrestyrt Youtube

- Logg inn på Youtube med din foreldrekonto.
- Velg innstillinger.
- Velg foreldreinnstillinger og «administrer innstillingene for barna dine».
- Her kan du justere på innholdsfilteret, skru av pause- og søkehistorikk slik at Youtube ikke foreslår nye videoer for barnet basert på dette og mer.

FILM

BARNEVAKTEN.NO/FILM



BRILLEBJØRN FEIRER JUL

Norsk barnefilm, 2020, vi anbefaler for de yngste

Bli med å feire jul med Johannes og Brillebjørn i en flott julefilm for de aller yngste.

Johannes feirer alltid jul med familien hos besteforeldrene, men siden bestefar døde like etter sist jul, så er det bare bestemor igjen. Og siden det var bestefar som var julegeneralen, så må kanskje Johannes ta over den jobben. Han bestemmer seg for å lage en skikkelig flott jul, og sammen med bestemor lager han en liste over alt de skal gjøre klart før resten av familien kommer.

Det er bare ett problem. Johannes og bestemor finner ikke julelysene, og uten dem kan jo ikke nissen finne frem til dem på julaften...

Super julefilm

Brillebjørn feirer jul er full av morsomme kommentarer, og har en så koselig stemning at det er en fryd. Og som i andre Brillebjørn-filmer oppfordres vi som publikum til å engasjere oss

og ikke bare sitte i ro og se. Brillebjørn vil at vi skal reise oss og danse med, hjelpe å leite etter nissen og mye mer. Johannes Svalastog gjør en sjarmerende kjempeinnsats i rollen som Johannes, og sammen med de erfarne skuespillerne får vi være med på morsomme juleforberedelser og en spennende julaften.

Filmen byr på mye lærerikt og interessant. Fokuset på bestefar og det å huske på de som har gått bort gjøres på en veldig god og pedagogisk smart måte, og det er veldig flott at filmskaperne tar dette med som en viktig del av julefeiringen. Det er både rørende og lærerikt for barna. Johannes lærer oss også hvordan man kan lage en flott hjemmelaget julegave helt på egen hånd. Brillebjørn er flink til å bruke sin fantasimagi når Johannes er sliten og når ting er litt skummelt, og viser på den måten fantasiens kraft – noe som igjen

kan starte en refleksjon over at det som er skummelt er mest i vårt eget hode, for eksempel.

Ikke en eneste skjerm

Filmen viser også hvordan barn kan ta ansvar og bidra til at det blir en flott jul. Johannes vil skape en fin jul for alle, og ikke bare for seg selv.

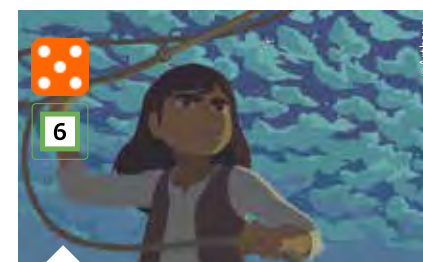
En annen artig ting er at det ikke er en eneste skjerm med i filmen. Ingen mobil, ikke noe nettbrett, ikke noen spillkonsoll. Det er overhodet ikke noe galt i å bruke skjerm i julen, men det er kult å se en film som viser hvor naturlig og kjekk en jul helt uten skjermer kan være.

Dette er altså en lun, koselig, morsom og lærerik film for de yngste, som også vekker julestemningen og fremhever hva som er viktig og kjekt i juletiden.

FAMILIEN MITCHELL MOT MASKINENE

2021, vi anbefaler fra 7 år

Den sære familien Mitchell er menneskehetens siste håp når en mobiltelefon starter en robotapokalypse og erobrer verden. Dette er en svært underholdende animasjonsfilm som passer perfekt til en filmkveld for hele familien og byr på en endeløs rekke med latter- og tankevekkende poenger om skjermbruk. Men først og fremst er det en flott historie om familie og fellesskap.



VILLE VESTENS DATTER

2021, vi anbefaler fra 6 år

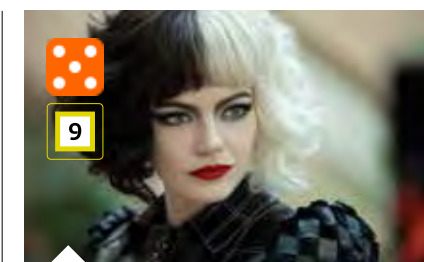
Dette er en flott tegnefilm om den unge jenta Martha Jane, som må klare seg på egen hånd i den ville vesten for å redde fremtiden til familien. Filmen har en særegen, flott animasjonsstil og en sterk og varm historie om en tøff jente som utfordrer kjønnsroller og fordommer samtidig som hun må takle et lovløst samfunn der bare et fåtall mennesker tenker på andre enn seg selv.



H FOR HAPPY

2021, vi anbefaler fra 9 år

Candice er tolv år gammel, smart, en ivrig skoleelev og ikke minst en optimist uten sidestykke. Når hun blir mobbet preller det rett av – det er ingen som klarer å få Candice til å deppe. I denne filmen vil hun reparere sin ødelagte familie, og resultatet er en morsom og original komedie som med stor sjarme og humor tar opp noen ganske vanskelige tema. Anbefales varmt.



CRUELLA

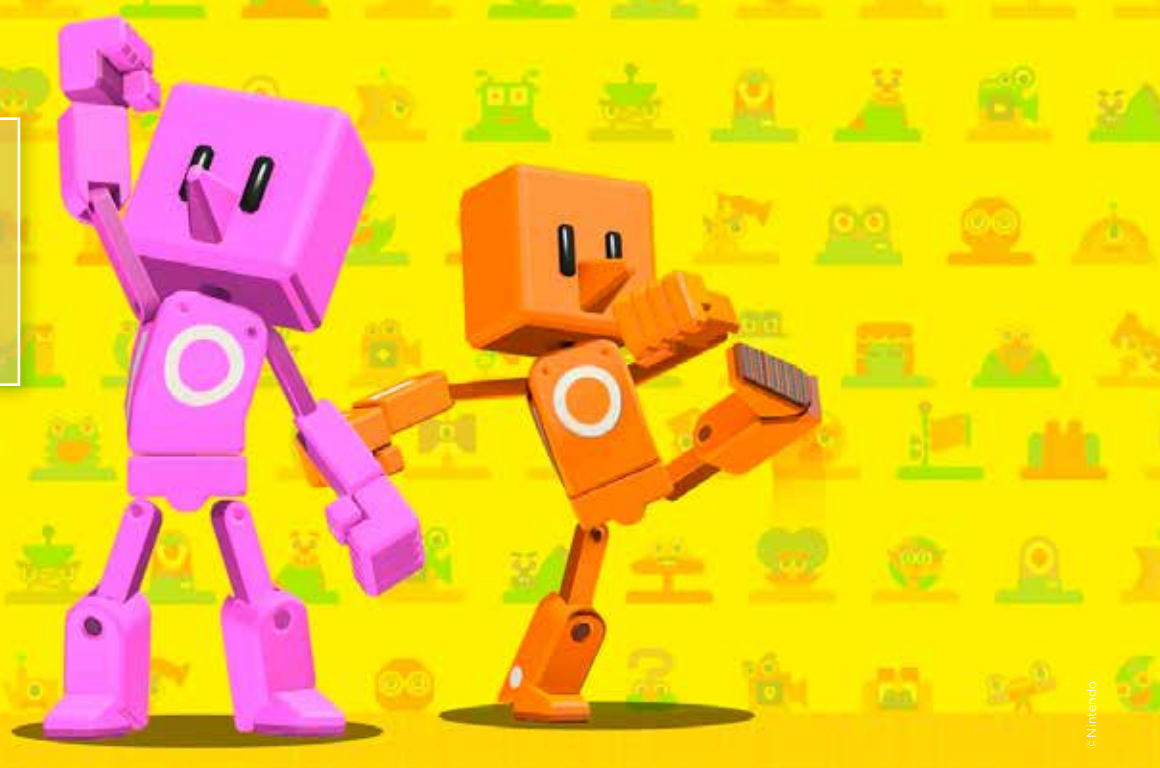
2021, vi anbefaler fra 9 år

Forfriskende slem og «punktet» film om den unge Cruella De Vil som kan gi eldre barn og unge en spennende filmopplevelse. Den kompliserte personligheten til Estella/Cruella er flott beskrevet, og spørsmålet er hvor langt hun vil gå for å oppnå rettferdighet når hun hele tiden veksler mellom snill og ond, kul og gal, angrende og fandenivoldsk.

SPILL

BARNEVAKTEN.NO/SPILL

7
www.pegi.info



GAME BUILDER GARAGE

Nintendo Switch
Vi anbefaler fra 7 år

Lag egne spill til Switch-konsollen! Her kan barn og unge sette fantasien til livs med intuitive og lekne verktøy for spillutvikling.

Man må ikke lenger pugge en bok om programmering for å lage spill. I fjor slapp Sony Dreams til Playstation-konsollen, Roblox har lignende muligheter og nå har altså Nintendo gitt ut et program for spillutvikling.

Game Builder Garage er plassert i Nintendos lekne ramme som alltid heier på deg. Her kan barn og unge lage egne spill via motiverende og intuitive verktøy. Barna må allikevel kunne engelsk og tolke noe tallmateriale for å mestre dette programmet.

Bare fantasien begrenser

Det finnes ingen grenser for hva det endelige produktet kan bli, enten det er bilkjøring, fotball, plattformspill, romskip, eventyr eller logikk.

Game Builder Garage er delt inn i to hovedområder. Det finnes et fritt modus

hvor barna kan designe og utvikle egne spill. Her er det også mulig å laste ned andre sine spill, samt å dele egne spill.

Men før man kommer så langt må man lære hvordan programmet faktisk fungerer. Programmets andre del gir en stegvis opplæringen og sikrer at barna faktisk har lært det de skal.

Arbeidsområdet ser ut som et stort og fargerikt rutenett. Her skal barna «kode» velge gjenstander, figurer, spillverdener og annet som skal være med i spillet. I stedet for skrive lange kodelinjer bruker barna heller klosser som inneholder ferdig koding.

Man kan for eksempel plassere ut en kloss som representerer venstre joystick, og trekke en linje fra denne til en spillfigur. Nå er disse to kodeblokkene koblet sammen, og når man beveger joysticken så vil spillfiguren bevege seg. Det høres

kanskje enkelt ut, men jo mer komplekse spillene blir, desto flere elementer trekkes sammen i det som kan bli avanserte koblinger.

Kreativt og lærerikt

Det er utrolig mye å lære i programmer som dette. Fra ide, arbeidsprosess og til ferdig produkt er det mye som skjer. Barna må jobbe med leveledesign, farge og uttrykk, ordbruk, tallmateriale og mye mer. Underveis vil det dukke opp feil, så barna må også jobbe med tålmodighet og feilsøking når noe ikke fungerer som det skal.

I ekte Nintendo-stil er hele konseptet pakket inn i et barnevennlig og lekent design. Det er fullt mulig å lage spillene uten vold, men det er også mulig å lage enkle skytespill med lite realistisk grafikk.



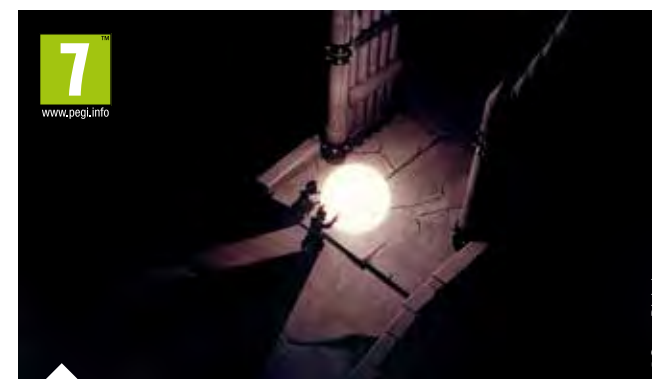
PSYCHONAUTS 2

Playstation 4 og 5/Windows/Xbox One og Series S og X
Vi anbefaler fra 7 år

Hopp inn i et visuelt og kreativt eventyr. I dette spillet skal du utforske andres tanker for å løse deres utfordringer, følelsesliv og låse opp skjulte minner.

Razputin «Raz» Aquato må rydde opp i den internasjonale spionorganisasjonen Psychonauts i dette plattformspillet. Raz kan gjøre utrolige ting bare med tankene sine. For eksempel, så kan han rulle på en ball, sveve i lufta, løfte og slå fra seg med en knyttneve og skape ild. I spillet kobler Raz og hans med-sammensvorne seg til ulike karakterers hjerner. Inne i tankene skapes fantasifulle verdener, og langs veien skal skurker bekjempes. Det lønner seg å utforske omgivelsene. Man kan finne goder som kan brukes til å oppgradere spillfigurens evner slik at Raz blir sterkere og bedre.

Spillet er kreativt og lekent, og det har en interessant historie med mye humor og en liten dose alvor. Det er spennende å gå inn i ulike karakterers tanker og se hvordan fantasien går løpsk i et herlig, fargerikt vidunder. Det kan være et helsprøtt matlagingsprogram i den enes tankeverden, for så å dykke inn i munnen til pasienten hos en tannlege i neste øyeblikk. Spillet har en humorfylt stemning, men også noen «skumlere» partier med monstre og uhyrer av ulike slag.



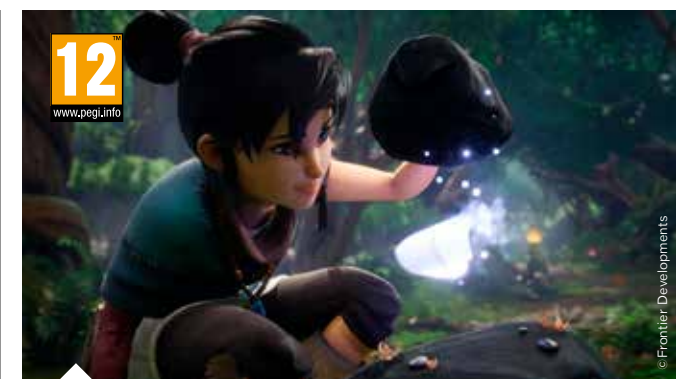
MØRKREDD

Windows/Xbox One og Series X og S
Vi anbefaler for ungdom

I dette norskutviklede spillet skal man lede to spillfigurer trygt gjennom en labyrint uten å bli truffet av mørket. Man kan spille alene ved å styre begge figurene, eller samarbeide ved at to personer styrer hver sin figur.

Premisset er enkelt: Hold deg nær lyskilder og unngå mørket. Til hjelp for å lyse opp veien har man en rekke verktøy, viktigst er en lysende kule. Langs veien vil man møte på all slags hindringer som låste dører, vann, vindsluser, broer og transportbånd.

Spillet har en mystisk og mørk stemning. Spillfigurene ser livløse og snodige ut, musikken er dyster og fortellerstilen abstrakt. Spillfigurene kan ta skade av mørket og brenner da opp og blir tilintetgjort. I tillegg dukker det opp skumle monstre og massive uhyrer. Spillet ser ut til å sikte mot en litt eldre målgruppe.



KENA: BRIDGE OF SPIRITS

Windows/Xbox One og Series X og S
Vi anbefaler for ungdom

Dette vakre spillet byr på en sterk heltinne, eventyr og kamp mot uhyggelige monstre. Oppgaven din er å hjelpe bortkomne ånder, og gjennom heltinnen kjemper du med en magisk stav, og du har også et energiskjold som omringer heltinnen som en kule. Det tar heller ikke lang tid før du får noen søte hjelpere som hjelper deg gjennom eventyret.

Kena: Bridge of Spirits har en engasjerende historie og nydelige landskap med rike skoger, fossefall, fjell, landsbyer og mye mer. Det føles som å oppleve historien til et urfolk med egen kultur, tro og levested. I tillegg er du med på å endre verden, bokstavelig talt. Gjennom sin kamp forvandler Kena spillverdenen fra å være død og grå til å bli levende og fargerik. Det er også tematikk som dreier seg om vennskap, heltemot og empati.

IKKE EN FILM FOR BARNA?

LES BARNEVAKTENS ANMELDELSER

barnevakten.no/anmeldelser
facebook.com/barnevakten.no



© Fox & Sheep

CHOMP

iOS, Android
Merket 4+ (iOS), PEGI 3 (Android)

Superkul app for de yngste skaper lek med kamera og morsomme animasjoner.

Chomp er en superartig app for de yngste. Appen byr på lek med mobiltelefonens kamera og morsomme animasjoner. Ved å vise barnets ansikt på en tegnet figur, skjer det all slags artige ting på skjermen. Her kan barna tre inn i rollen som en nyhetsoppleser, en dirigent eller hva med en apekatt eller en kran som drypper?

Appen er enkel å bruke og bevegelser gjøres ved å sveipe på skjermen. De forskjellige uttrykksformene er like mange som de er kreative.

Barna kan også ta et skjermopptak av det som skjer på skjermen slik at dette kan lagres i mobiltelefonens kamerarull.

Chomp er en suveren app som gir smaken på filter og morsomme kame-raanimasjoner som man ellers finner på sosiale medier, men tilpasset et format som de yngste kan ha glede av.

Appen inneholder ikke reklame eller kjøpemuligheter, men det er en lenke til flere apper av samme utvikler. Denne lenken er låst med en enkel foreldrelås.



© SN Digital LLC

MISSION TO MARS AR

iOS, Android
Merket 4+ (iOS), PEGI 3 (Android)

Reis til Mars uten å forlate hjemmets fire vegger. Se en rakett ta av fra egen hage, styr en rover på stuegulvet eller forsøk å lande trygt på planetens overflate.

Mission to Mars AR er en spennende app som setter «Den røde planeten» på kartet. Ved hjelp av AR-teknologi, der man ser de ekte omgivelsene kombinert med datagrafikk på mobilskjermen, kan barn og unge «reise» til Mars. Appen er gratis og fri for reklame. Alt man behøver er en kompatibel enhet med mobilkamera og gode lysforhold.

Appen er delt inn i småoppdrag. Noen består av tekst og video mens andre byr på AR-effekten der man på skjermen ser dataanimerte objekter plassert på stuegulvet. Man kan til og med gå gjennom en portal og se hvordan en bosetning på Mars kunne ha sett ut.

AR-effekten gir en interaktivitet ved at man kan se fantastiske oppfinnelser på eget stuegulv. Her kan man vandre rundt og utforske detaljene fra alle sider. Appen er kanskje kjekkest i lag med en forelder eller lærer på skolen som kan spe på med mer bakgrunnsinformasjon. All tekst og instruksjoner er på engelsk.

APP

[BARNEVAKTEN.NO/APP](http://barnevakten.no/app)



© Learnly Land

THE LIGHTHOUSE – MINDFULNESS

iOS, Android
Merket 4+ (iOS), PEGI 3 (Android)

I denne appen starter barna med å lage sin egen avatar der de kan justere på utseendet og navngi karakteren sin. Deretter presenteres de for ulike typer oppgaver.

Inne på «hvem er jeg»-delen utforsker barna egen identitet. Det kan for eksempel være å pynte en utklippside med emoji-ikoner, symboler og tegninger som barnet identifiserer seg med.

I neste bolk kan barna spinne på et hjul og undersøke følelser som rolig, tristhet, glede, avsky, sinne og så videre. Deretter er det en oppgaverekke som heter «bevisst oppmerksomhet» (mindfulness), som lar barna utforske egen sinnsstemning. Det finnes også en fargeleggingsbok der barna kan male og roe ned stemningen.

Teksten er på norsk med norsk talestøtte. Noe av ordbruken kan være komplisert for barn, så det kan tenkes at appen egner seg best for barn fra 9-årsalderen, eventuelt at yngre barn får hjelp av en voksen.



SPØR BARNEVAKTEN

Har du spørsmål om barn og unges mediebruk?
Ta kontakt på post@barnevakten.no

KJELLAUG TONHEIM TØNNESEN, KRIS MUNTHE OG RUNE H. RASMUSSEN
FAGAVDELINGEN I BARNEVAKTEN



I klassen til min sønn på ti år er det en del som har sett Squid Game på Netflix. Barna ser også mye fra serien på Youtube og på sosiale medier, og til og med i Roblox og Minecraft. Det er skikkelig vanskelig å vite hvilke rammer vi skal sette. Har dere noen innspill?

Squid Game har tatt verden med storm. Det tok bare et par uker så visste hele verden om serien og den var en snakkis overalt. Nå melder Netflix at det er den mest sette serien hos dem noensinne.

Historien går ut på at personer med stor gjeld blir med på konkurranser der de kan vinne en gigantisk sum penger. Taper de, blir de drept. Konkurransene bygger på barneleker som for eksempel «rødt lys» som barn har lekt i generasjoner i skolegården eller hjemme.

Netflix har satt aldersgrense 16 år i Norge og 19 år i Korea hvor serien er produsert. Ungdommer vi har snakket med kaller serien spennende, men grotesk. På grunn av voldsinnholdet i serien anbefaler vi å holde seg til aldersgrensen.

I tillegg kom det raskt spin-off-effekter som Squid Game-spill i Roblox, at barneleker som 123 Rødt Lys ble populært å leke i friminuttene, masse om

Squid Game på Youtube og Tiktok og så videre. Det er umulig å holde barna borte fra alt som har med Squid Game å gjøre. Men ved å aktivere foreldreinnstillinger i Netflix, så kan man ihvertfall hindre at barna ser serien. Vi anbefaler å snakke med barna om at serien er laget for voksne og hvorfor aldersgrensen er så høy.

Vi anbefaler også å snakke med dem om hva de eventuelt ser på Youtube og i sosiale medier, og hvordan de leker Squid Game i spill. Det er fint at barna leker barneleker som rødt lys, men hvis lekene får nye elementer som er uakseptable eller skremmende, så må vi voksne gripe inn.

Jeg anbefaler deg å søke på Squid Game på barnevakten.no. Der finner du flere konkrete tips, blant annet hvordan du kan bruke foreldreinnstillinger på Tiktok, Youtube og Netflix for å gjøre appene mer barnevennlige.



Jeg vil gjerne at noen hjelper meg med å sette grenser for barna på Youtube. Jeg har tre barn på tre, ni og fjorten år, men jeg kan selv veldig lite om disse tingene og orienterer meg ganske dårlig. Er det mulig å snakke med noen, eller å treffe noen som kan hjelpe meg?



Du er ikke alene om å spørre om dette. Vi har dessverre ikke noen som kan komme fysisk og hjelpe deg, men vi har mange gode oppskrifter som er konkrete og nyttige. Kanskje du kan få noen i din omgangskrets til å hjelpe deg med innstillingene?

For barnet ditt på tre år kan Youtube Kids være et alternativ. For barnet ditt på ni år vil en konto på Youtube registrert for 9+ være supert, og for barnet på 14 så er det vanlig Youtube eventuelt med en «begrenset innhold modus».

På side 54 i dette magasinet kan du lese mer om hvordan du kan gjøre Youtube tryggere. Vi i Barnevakten har også tilgjengelig opptak av et webinar hvor vi forklarer skritt for skritt hvordan du kan gjøre Youtube mer barnevennlig. Det er gratis for medlemmer og koster 49 for ikke-medlemmer. Du finner opptaket på barnevakten.no/webinaropptak

I tillegg kan du lese en samlesak om Youtube på våre nettsider: barnevakten.no/Youtube. Du finner mange gode tips om til innstillinger på telefoner, nettbrett og spillkonsoller her: barnevakten.no/smartere-innstillinger

Kontakt oss også gjerne direkte.

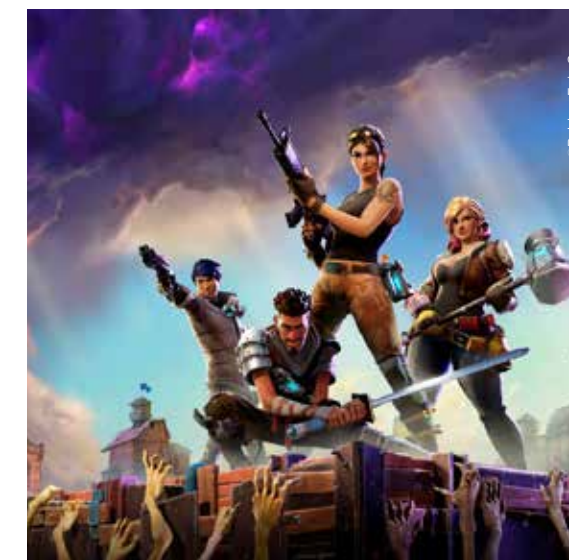


Jeg opplever ofte de anbefalte aldersgrensene på spill som utdaterte og ofte med manglende begrunnelse. Fortnite har for eksempel hatt en enorm tiltrekningskraft på barn langt under tolv år. Jeg opplever at min sønn på elleve og alle hans venner er lei av spillet før de i det hele tatt skulle ha startet med det. Hvor realistisk er merkingen?

Det er PEGI som setter anbefalte aldersgrenser i Europa. Aldersgrensen er først og fremst en anbefaling og ikke et påbud, og er til for å beskytte barn. Til syvende og sist må foreldre ta den endelige avgjørelsen selv. Aldersanbefalingene er generelle og barn er jo individuelle, så de vil ikke alltid treffe eget barns forutsetninger. I tillegg er det forholdsvis store hopp mellom alderstrinnene, som er 3, 7, 12, 16 og 18 år.

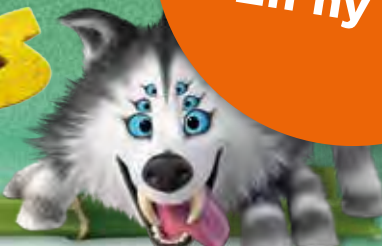
Samtidig er vi glade for at det finnes anbefalte aldersgrenser. De gir oss en viss pekepinn på hvem spillet egner seg for. Men man bør sette seg inn i spillene, lese anmeldelser og gjøre seg opp en mening selv. Slik som du har gjort med Fortnite.

Vi anbefaler å søke opp spillene på PEGIs nettside pegi.info. Her kan man lese mer om begrunnelsen for merkingen av et spill. Ofte er det da lettere å selv gjøre seg opp en endelig mening om spillet og hvilke rammer man skal sette hjemme.



AKTIVITETER FOR BARNA

Oppgaver
til Croods –
En ny tid



FINN ORDENE

Se fremover, baklengs, opp, ned og diagonalt for å finne alle dine favoritt Croods-karakterer fra listen under

N	Y	C	U	E	B	G	H	B	W
B	E	C	D	E	E	P	U	U	O
R	K	F	G	E	L	G	H	L	L
G	N	C	U	E	T	G	U	B	F
A	O	C	R	O	O	D	S	F	S
U	M	P	G	E	O	G	A	R	P
A	G	T	H	U	N	K	N	O	I
M	B	G	D	E	F	G	D	G	D
A	S	C	A	E	G	U	Y	I	E
H	S	A	S	E	F	T	H	R	R

CROODS
GRUG
SANDY
THUNK

GUY
EEP
UGGA
WOLFSPIDER

MONKEY
BELT
SASH
BULBFROG



SCAN HER FOR Å SE TRAILER



H	S	A	S	E	F	T	H	R	R
A	S	C	A	E	G	U	Y	I	E
M	B	G	D	E	F	G	D	G	D
A	G	T	H	U	N	K	N	O	I
U	M	P	G	E	O	G	A	R	P
A	O	C	R	O	O	D	S	F	S
G	N	C	U	E	T	G	U	B	F
R	K	F	G	E	L	G	H	L	L
B	E	C	D	E	E	P	U	U	O
N	Y	C	U	E	B	G	H	B	W

FASIT



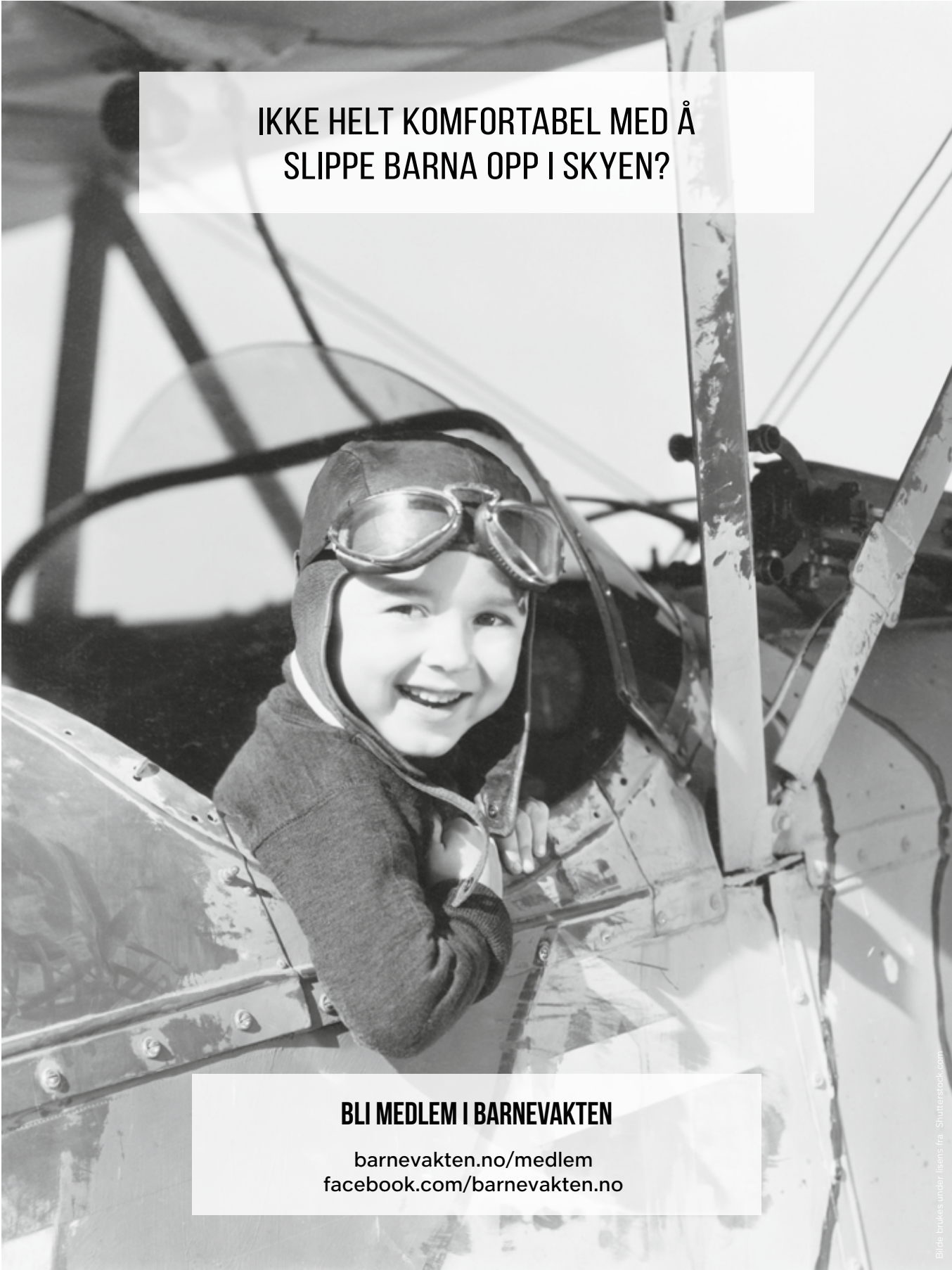




SCAN HER FOR Å SE TRAILER







IKKE HELT KOMFORTABEL MED Å
SLIPPE BARNA OPP I SKYEN?

BLI MEDLEM I BARNEVAKTEN

barnevakten.no/medlem
facebook.com/barnevakten.no